Informativno-političko glasilo
BN Bunjevačke Novine

Informativno-političko glasilo bunjevačke nacionalne manjine

Godina XI Broj 122
Avgust 2015. godine
Cina 50 dinara
Izlazi prve nedilje u misecu

Izdavač:
NIU „BUNJEVAČKI INFORMATIVNI CENTAR" - Subotica

Osnivač izdavača:
NACIONALNI SAVET BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE

direktor NIU „BIC"
Mirko Bajić

v.d. glavnog i odgovornog urednika:
Nataša Stantić

Savit novina:
Mirjana Savanov, Nikola Babić, Agneza Rodić Vojnić, Branko Pokornić, Ružica Parčetić

Tehnički urednik:
Nikola Stantić

Stalni saradnici:
Eva Bačlija, Ana Vojnić Kortmiš, Desa Kujundžić, Ružica Parčetić, Tihomir Kujundžić Matković, Eva Pečkai Kovač, Zvonko Stantić, Vanja Kolar

Naslovna strana:
Dužionica u Somboru

Adresa:
Trg cara Jovana Nenada 15/1,
24000 Subotica
Telefon/fax: 024 523-505
e-mail: bic@bunjevci.net

Štampa:
Rotografika Subotica

Tiraž:
1.000

Dizajn:
Studio Trid Beograd

Distribucija:
„Press international" - Novi Sad,
„Centrosinergija" d.o.o. Novi Beograd

Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine:
Kancelarija u Subotici:
Trg cara Jovana Nenada 15/5, 24000 Subotica
Telefon/fax: 024 554-881
e-mail: bunjnacsav@gmail.com

Regionalna kancelarija u Somboru:
Trg Svetog Đorđa 1
Telefon/fax: 025 434-059

CIP – Каталогизација у публикацији Библиотека Матице српске, Нови Сад

659.3(=862)

BUNJEVAČKE *novine*: informativno - političko glasilo / glavni i odgovorni urednik Suzana Kujundžić - Ostojić. - 1998-2004; God. I, br. 1 (2005). - Subotica: NIU Bunjevački informativni centar, 1998-2004; 2005. - Ilustr.; 30 cm
Mesečno

ISSN 1451-2505

COBISS.SR-ID 133482759

Rič urednika

Poštivana čeljadi,

Kruva će bit! Žetva je gotova, žito je sklonjeno sa njiva, a dok traje večita igranka oko odnosa prinosa i cina, poskupljenja struje i drugi svakodnevni nedaća, običnom svitu je bar malo lakše, jel – kruva će bit!

Odnos Bunjevaca i kruva je poznat. Koliko je kruv značajan mož se vidit samo po jednom detalju. Pogledajte šta će Bunjevac uradit ako mu tokom ila slučajno padne kruv na zemlju. Neće ga šutnit pod astal, bacit u smeće, pa čak ni dat josagu. Jednostavno će ga podignit, poljubit i poist. Jel kruv je i proizvod, al i najveća svetinja, vridnost, sadašnjost i budućnost. Kruv je i prošlost, a mogli smo se u to uvirit tokom proteklog miseca. Vridna čeljad iz bunjevački udruženja, od Ljutova, Tavankuta, Čonoplje, Sombora, pa do Subotice, pokazala su kako se kadgod dolazilo do kruva, od jednog od najteži poslova – risa, pa do krušne peći iz koje je izlazila rana koja nikad ne dosadi.

U slavu kruva, al i svi oni koji vridno rade da se do njega dođe, biće u znaku i prva polovina avgusta. Nastavlja se četrnajsti Festival bunjevačkog narodnog stvaralaštva, koji će bit završen proslavom jednog od četri nacionalna praznika Bunjevaca – „Dana Dužijance", u organizaciji Bunjevačkog nacionalnog savita. Svi koji bi tili vidit kako Bunjevci slave, nek budu u centru Subotice, u ponediljak, 17. avgusta, kad će Bunjevci, od 19 sati, zaigrat Veliko kolo.

Ako želite da vidite šta se sve mož ist nuz kruv, positite i Dane bunjevačke kulture u Bajmoku, i tradicionalni Festival bunjevački ila, u petak i subotu, 28. i 29. avgusta.

Strana 7-8

Strana 10

Strana 11

Strana 12

Strana 14-15

Strana 26-27

Sadržaj

4
Nacionalne manjine imaje podršku države
5
Ideja za formiranje Mreže žena...
6
„Specifičnost bunjevačkog govora"
7-8
Mali jubilej i zafala za dobru žetvu
9
U slavu Žitnoj Gospi
10
Čonopljanska Dužionica
11
Kraj teškog posla na salašu
12
U slavu kruva
14-15
Sa željom da igra živi
26-27
Ostaje na didovini

Ako i vi želite da vam poštaš svakog prvog u misecu donese „Bunjevačke novine" pritplatite se na nji.
Godišnja pritplata je 600 dinara (sa ptt troškovima).
Platit možete na naš tekući račun: 200-2642360101825-19 (Poštanska štedionica)
sa naznakom za pritplatu.
Godišnja pritplata za inostranstvo je 20 evra.
Posli uplate nazovite nas kako bi upisali vašu kućnu adresu: 024 523-505

ODRŽANA DRUGA SIDNICA SAVITA NACIONALNI MANJINA

Nacionalne manjine imaje podršku države

Na sidnici se, izmed ostalog, razmatralo pitanje izrade Akcionog plana za poglavlje 23, ko ključnog dokumeta za ostvarivanje prava nacionalni manjina

Druga sidnica Savita za nacionalne manjine održana je u utorak, 7. jula, u zgradi Vlade Srbije, a s ciljom dogovora oko rišavanja pitanja koja su od značaja za sve nacionalne manjine.

Sidnicu je otvorio pridsidnik Vlade Republike Srbije, koji je ujedno i pridsidnik Savita za nacionalne manjine **Aleksandar Vučić**, koji je tom prilikom istako da je od osnivanja ovog tila 2004. pa do 2009. godine održano svega pet sidnica, dok je od aprila 2015. godine ovo već druga sidnica Savita nacionalni manjina. To, prema njegovim ričima, pokaziva odlučnost Vlade da na najvišem nivou rišava pitanja koja su važna za sve nacionalne manjine.

U radu sidnice su učestvovali pridstavnici svi nacionalni manjina u Srbiji, a Sidnici je, u ime Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, prisustvovo pridsidnik Izvršnog odbora Savita **Mirko Bajić**, koji je za „Bunjevačke novine" izno koja su to ključna pitanja o kojima se raspravljalo tog dana.

– To je bio jedan konstruktivni sastanak koji je rezultiro određenim zaključcima. Jedan od najvažniji zaključaka je da će se uskoro, nuz posridstvo Kancelarije za ljudska i manjinska prava, organizovat sastanci pridstavnika Koordinacije nacionalni savita nacionalni manjina s Ministarstvom spoljni poslova s ciljom da se unapride bilateralni odnosi s matičnim zemljama nacionalni manjina.

Na sidnici je razmatrano pitanje izrade Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalni manjina, koji je od velikog značaja za prigovaračko poglavlje 23 u pristupnim prigovorima s Evropskom unijom. Premijer je dao podršku izradi ovog ključnog dokumenta kojim će se definisat mire za unapriđivanje položaja pripadnika nacionalni manjina, te je tražio od državni organa da što prija operacionalizuju rišavanje ključni pitanja u obrazovanju i informisanju.

Pridsidnik Izvršnog odbora BNS-a Mirko Bajić ističe da je na sastanku uočen problem oko informisanja, budući da je u primeni Zakon o informisanju i medijima, a takođe je u postupku privatizacija medija, med kojima su i mediji koji informišu na jezicima nacionalni manjina.

– Ovaj problem je ozbiljan i uočeno je da zakon nije u skladu s onim što bi ubuduće bio interes nacionalni manjina. Zaključak je da se u kratkom roku oformi tim koji će isprid Koordinacije nacionalni savita nacionalni manjina učestvovovat u razgovoru s nadležnim ministarstvom kako bi se došlo do povoljnog rišenja. Rišenja su moguća i brez tog da se mora minjat zakon, al je potribno uskladit određene odnose u primeni tog zakona kako ne bi bili narušeni interesi nacionalni manjina na polju informisanja – divani Bajić nuz zaključak da je to polje zdravo važno, jel ono ne obuhvata samo informisanje na jezicima manjina, već i očuvanje standarda jezika.

Za sve nacionalne manjine je značajno što se na nivou Vlade počelo divanit o njevom položaju i pravima, a sidnica pridstavlja direktnu komunikaciju nacionalni manjina s državom.

– Kad je rič o interesima bunjevačke nacionalne zajednice, smatram da smo na dobrom putu, jel aktivno učestvujemo u svim ovim procesima, a izlaganjom naši stavova i problematike koja nije pojedinična već opšta, mi izlažemo naš interes kog čini pravo na autohtonost naše zajednice, i to pod imenom Bunjevci. U našim stavovima smo dobili saglasnost svi nacionalni zajednica, i zato virujem da ne moramo da strahujemo da nećemo ovo pravo imat i ubuduće, i virujem da ćemo bit jedna od nacionalni zajednica u Republiki Srbiji s potpuno istim pravima ko i sve ostale manjine – zaključiva Bajić.

U saopštenju podpridsidnika Vlade i ministra državne uprave i lokalne samouprave koje je upućeno javnosti posli sidnice, navodi se da su pridstavnici nacionalni savita uputili podršku Vladi Republike Srbije u narednim aktivnostima i pravcima, kako spoljne, tako i unutrašnje politike, te da su pofalili napore Vlade da se uspostavi brže ostvarivanje svi oblika prava koja nacionalnim manjinama obezbeđivaje ustavni i zakonodavni okviri.

V. K.

ODRŽANI IZBORI ZA MESNE ZAJEDNICE

Uskoro pridstavljaje Platformu

U nedilju, 19. jula, održani su izbori za mesne zajednice, a med onima koji su birani bili su i Bunjevci.

Kako saznajemo, Savez bačkih Bunjevaca nije direktno učestvovo na ovim izborima, al je dao podršku određenim kandidatima.

– Savez bačkih Bunjevaca je, ko i kod prošli izbora, imo stav da ti izbori ne triba da se održavaje, jel po sadašnjem izbornom sistemu i po važećem Zakonu o lokalnoj samoupravi mesne zajednice gotovo da nemaje nikake nadležnosti, te ti izbori faktički ništa ne znače u pogledu realnog uticaja na rišavanje problema u mesnim zajednicama. Bez obzira na to, Savez bačkih Bunjevaca nije bojkotovo ove izbore, al nije aktivno učestvovo na njima. Jedino je u MZ „Ljutovo" kandidovo listu koja je ostvarila odličan rezultat osvojivši dva mandata, a podržali smo i listu pod bunjevačkim imenom čiji je nosilac bio Franjo Šarčević u Novom Žedniku. I ta lista je takođe ostvarila dobar rezultat, a Šarčević je izabran u Skupštinu MZ „Novi Žednik" – divani **Mirko Bajić**, pridsidnik Saveza bačkih Bunjevaca.

Ipak, u Savezu bačkih Bunjevaca ističu da, iako je litnje dobo, nema mista za pridah, u toku je pripravljanje za važne aktivnosti.

– Ono što je mnogo važnije jeste priprema za pridstojeće lokalne i pokrajinske izbore, a tom zadatku Savez bačkih Bunjevaca pristupa vrlo ozbiljno i odgovorno. Tokom avgusta će bit pridstavljena Platforma za lokalne i pokrajinske izbore, a cilj SBB-a će bit učestvovanje u lokalnoj vlasti u Subotici sa najmanje tri mandata, da se ostvari parlamentarnost u Skupštini Sombora, te da se pokuša ostvarit mandat i u Skupštini Vojvodine – zaključiva Bajić.

N. S.

MISIJA OEBS-A POSITILA BUNJEVAČKI NACIONALNI SAVIT KAKO BI SE UPOZNALA S POŠTOVANJOM RODNE RAVNOPRAVNOSTI

Ideja za formiranje Mreže žena svi nacionalni savita

Od 21 nacionalnog savita nacionalni manjina, žene su na čelu dva

Povodom sprovođenja aktivnosti podrške politikama rodne ravnopravnosti unutar nacionalni savita i obuke osnaživanja žena koje su ušle u nacionalne savite da se aktivno bave ovim politikama, pridstavnice Misije OEBS-a su u sridu, 1. jula positile Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine.

ŽENE U SAVITIMA

U Srbiji postoji 21 nacionalni savit nacionalni manjina, a samo u dva savita su žene na čelu ove institucije – u Nacionalnom savitu bunjevačke nacionalne manjine je to Suzana Kujundžić Ostojić, dok Nacionalnim savitom slovačke nacionalne manjine pridsidava Ana Tomanova-Makanova.

Bunjevački nacionalni savit je jedan od dva savita u Srbiji u kojima je žena pridsidnik

Tom prilikom je savitnica za pitanja rodne ravnopravnosti Misije OEBS-a u Srbiji **Zorana Antonijević** istakla da je prijatno iznenađena zastupljenošću žena u Bunjevačkom nacionalnom savitu, a posebno je istakla značaj što je na čelu Savita upravo žena.

– Ovo je jedan od dva nacionalna saveta u kojima su predsednice žene, što predstavlja pozitivan primer. Veoma je vidljiv i

izvestan napredak u odnosu na ono kako je sastav ovog Saveta izgledao u prethodnim sazivima, a kako izgleda sada – navela je Antonijević, te je dodala da se kroz istoriju pokazalo da tamo di postoji kritična masa žena, promina mož da se desi u pravcu veće rodne ravnopravnosti.

Potpridsidnik BNS-a **Nikola Babić** je tokom sastanka naglasio da u radu Savita podjednako učestvuju i žene i muškarci, a svi su tu zafaljujuć stručnosti i kvalitetima. On je istako da, nuz pridsidnicu BNS-a **Suzanu Kujundžić Ostojić**, žene nose i dva od četri Od-bora u Savitu – tako je pridsidnica Odbora za kulturu **Kata Kuntić**, a Odbora za obrazovanje **Mirjana Savanov**.

– Postoji ravnopravna podila izmed svi nas u Savitu, al je ona nastala spontano, na osnovu procina o tom šta ko od nas mož da pruži i na koji način mož da doprinese još boljem i značajnijem radu Savita, koji će se odrazit na cilu bunjevačku zajednicu – objasnio je on.

Krajom juna je na edukaciji o rodnoj ravnopravnosti, koju je organizovo Nacionalni demokratski insitut, učestovo i NSBNM. Tom prilikom je pridloženo da se formira mreža žena iz svi nacionalni savita u Srbiji, s ciljom što bolje saradnje i razmine iskustava na primerima dobre prakse.

– Na edukaciji smo se uključili u rad sa ženama iz drugi nacionalni savita, kako bi ojačale naš položaj u njima, i kako bi rodna ravnopravnost doživila svoje de-lovanje na institucionalnom ni-vou. U to smislu je zdravo važna saradnja s državnim insitucijama i Misijom OEBS-a u Srbiji u ovoj oblasti koja se ne tiče samo žena, već svi nas – kazala Mirjana Savanov.

Sastanku su u prostorijama BNS-a prisustvovali i savitnica u Odiljenju za demokratizaciju Misije OEBS-a u Srbiji **Jelena Jokanović**, pridsidnik Izvršnog odbora BNS-a **Mirko Bajić**, ko i pridsidnica Odbora za kulturu Kata Kuntić.

V. K.

ODRŽANA EDUKACIJA ZA PRIDAVAČE BUNJEVAČKOG GOVORA SA ELEMENTIMA NACIONALNE KULTURE

„Specifičnosti bunjevačkog govora”

Sciljom daljeg unapriđenja nastave, u ponediljak, 29. juna, u prostorijama Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine je održana edukacija pridavača izbornog predmeta bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture. Edukaciju na temu „Specifičnosti bunjevačkog govora” držala je pridsidnica Savita, **mr Suzana Kujundžić Ostojić**, koja se u svom izlaganju dotakla pravopisa, gramatički pravila, posebni karakteristika u govoru i pisanju ko i bunjevački izreka.

– Specifičnosti bunjevačkog govora ima podosta, a one se kod mlađi govornika, nažalost, sve manje mogu čut. Upravo zato je naš cilj sačuvat bunjevački govor u njegovom izvornom obliku, onakog kakog ga pripoznajemo, te da ga takog i standardizujemo – tome pomažu ovake edukacije. Želja nam je da svo bogatstvo bunjevačkog govora i njegovu različitost od ostali slovenski govora očuvamo, al i unapridimo – divani pridsidnica Savita, te najavljiva za naredni period slične edukacije naminjene onima koji su u zajednici vezani za medije, kulturu i jezik.

U okviru Aktiva učitelja se kontinuirano radi na edukaciji pridavača bunjevačkog govora s ciljom unapriđenja i daljeg razvoja nastave. Učitelji se slažu da je svaka edukacija značajna, kako zbog utvrđivanja već stečenog znanja, tako i zbog uvođenja novina u nastavni program.

– S obzirom na to da u srpskom i bunjevačkom jeziku i govoru ima sličnosti, al ima i velike razlike, pogotovo u broju akcenata, izgovaranju i gramatičkim pravilima, dobro je podsitit se još jedared svega tog – ističe **Svetlana Mormer**, pridavač bunjevačkog govora u OŠ „Vuk Karadžić” u Bajmoku.

Ona dodaje da je sva ova pravila potribno što jasnije objasnit dici koja izučavaje bunjevački govor s elementima nacionalne kulture, kako ne bi došlo do mišanja srpskog i bunjevačkog jezika.

– Sve što se uči kroz sigru bude lakše, duže ostaje u pamćenju i bude trajnije. Ako uspiješ nać dobar način da provučeš gramatiku i pravopis kroz rebuse, ukrštene riči, kvizove i razna takmičenja, dica će nova znanja lakše usvajat – zaključiva ona.

Kako se moglo čut na edukativnom seminaru, Bunjevci su opstali zafaljujuć svojem jeziku kojeg su kroz vikove sačuvali. Upravo zbog tog triba njegove specifičnosti nigovat kako u svakodnevnom pisanom i usmenom izražavanju, tako i na časovima bunjevačkog govora.

V. K.

PRAVILA GOVORA

Pravila za bunjevački jezik postavljena su u udžbenicima „Klupče” – prva bunjevačka gramatika za učenike od 1. do 4. razreda osnovne škule, i „Bunjevačka čitanka” za učenike 1. i 2. razreda osnovne škule.

ODRŽANA „SOMBORSKA BUNJEVAČKA DUŽIONICA 2015.”

Mali jubilej i zafala za dobru žetvu

„Somborska bunjevačka Dužionica 2015”, već po tradiciji, održana je poslidnje nedilje jula miseca, i to po 15. put u organizaciji UG „Bunjevačko kolo”od reosnivanja Udruženja

Ivana Jakšić i Žarko Goretić pridali kruv od novog žita Saši Todoroviću, gradonačelniku Sombora, u društvu Vlade Babića i Dejana Parčetića

Domaćini i pridsidništvo Udruženja građana „Bunjevačko kolo” na čelu s **Dejanom Parčetićom**, pridsidnikom, podpridsidnikom **Aleksandrom Bošnjakom**, potpridsidnicom **Aleksandrom Kalčan Medurić**, te počasnim pridsidnikom **Đurom Bošnjakom**, primili su brojne zvanice i goste, med kojima su gradonačelnik Sombora **Saša Todorović**, pridsidnica Bunjevačkog nacionalnog savita **mr Suzana Kujundžić Ostojić**, član IO BNS **Tihomir Vrbanović, prim. dr Vlado Babić**, republički poslanik, **prim. dr Zoran Parčetić**, član Gradskog vića za oblast zdravstvene i socijalne zaštite, Član gradskog vića za kulturu **Nemanja Sarač**, direktorica Zavoda za proučavanje kulturnog razvitka Srbije **Marina Lukić Cvetić**, pridstavnici Bunjevačke matice, pridstavnici Bunjevaca iz Gare i Baje u Mađarskoj, gosti iz Slovenije, Holandije, SAD... koji su svojim prisustvom uveličali svečanost jubilarne 15. Dužionice.

Po običaju, bandašica je razdilila kruv

Početak manifestacije završne žetelačke svečanosti bio je u varoškom hotelu odkaleg se povorka domaćina, risara i gostiju uputila somborskim vincima do crkve Prisvetog Trojstva.

Svečana povorka pridvođena je jahačima, a potom mladima, polaznicama Umitničkog studija „Bunjevačkog kola”. Mlade umitnice – **Iva Hajnal, Ivana Andreković, Ivana, Katarina** i **Andreja Bogdan, Nevena Serenčeš, Ana Anđelić** i **Vanesa Marković** su u kraljičkoj-bunjevačkoj nošnji simbolično nosili klas s plavim pantljikama. Za njima se krećala kolona učesnika svečanosti pridvođena mladima u nošnjama koji su nosili simboličnu krunu, remek dilo slamarske sekcije „Kola”, posebno izrađenu povodom jubilarne 15. Dužionice. Za pešačkom kolonom gostiju, ko pripoznatljivost bunjevačke dužionice, uparađeni fijakeri nosili su risare i glavni risarski par – bandaša **Žarka Goretića** i bandašicu **Ivanu Jakšić**.

U crkvi Prisvetog Trojstva održana je misa Zafalnica koju je, nuz somborsko sveštenstvo, vodio apostolski nuncije nadbiskup **Orlando Antonini**, ambasador Vatikana u Srbiji. Posli tradicionalnog Bandašicinog kola na varoškom trgu, posvećeni kruv i vinac poneli su bandaš i bandašica, Žarko Goretić i Ivana Jakšić i svečano pridali gradonačelniku Sombora, Saši Todoroviću.

– Ovo je praznik koji odslikava pravi duh grada Sombora. Ne samo u današnjim teškim vremenima, nego i u nekim, možda, i težim vremenima, uprkos kojima smo živeli u toleranciji, ili ja više volim reći trpeljivosti, jedni prema drugima – kazo je gradonačelnik Todorović.

Svečana užna i veselje nastav-

ljeno je u varoškom hotelu „Crystal lux”. Tom prilikom domaćin i pridsidnik Udruženja Dejan Parčetić iskazo je svoju veliku zafalnost Upravi grada Sombora te Ministarstvu kulture i Pokrajinskim sekretarijatima koji su podržali ovogodišnji projekat Dužionice, ko i svim sekcijama, članovima Udruženja, te pojedincima na izuzetnoj angažovanosti i trudu uloženom tokom pripravljanja i organizovanja završne žetelačke svečanosti.

– Da ne smimo zaboravit glavne aktere žetve koja je za nama u koju su, iako nuz pomoć savrimene mehanizacije, uložili puno sati, napora i znoja da na tropskim temperaturama obave žetvu i skupe krušna zrnja za kruv naš svakdašnji – podsitio je Đuro Bošnjak, počasni pridsidnik Udruženja „Bunjevačko kolo”.

Čestitajuć praznik svima, a prija svega somborskim Bunjevcima i UG „Bunjevačkom kolu” svečanost Dužionice, petnajstu po redu, pridsidnica BNS, mr Suzana Kujundžić Ostojić je kazala

– Ovo je prilika da se svi zajedno sitimo oni koji su reosnovali UG „Bunjevačko kolo”, oni koji su danas ode i i koji nisu, da im se zafalimo puno na tom pionirskom radu te da se sitimo oni koji su prija sto godina pokrenili „Bunjevačko kolo”, i svakako da poželim svima onima koji ga danas vode i rade u njemu, i svima u Somboru, da ono traje još dugo, dugo i da se Dužionica ovako lipo slavi.

Proslava Dužionice je bila prilika za obraćanje gradonačelnika **Saše Todorovića** gostima i domaćinima UG „Bunjevačkog kola”.

– Čestitam vam praznik i još jednom, po ko zna koji put, učinili ste me veoma ponosnim što sam gradonačelnik grada Sombora.

Gradonačelniku Todorović je, tom prilikom, pridsidnik Parčetić uručio člansku kartu – počasnog člana UG „Bunjevačko kolo”.

Svoje impresije ko počasnog člana „Bunjevačkog kola” iznela je i direktorica Zavoda za proučavanje kulturnog razvitka Srbije Marina Lukić Cvetić.

– Čast mi je što sam članica „Bunjevačkog kola” i ovo je bila prilika da se bliže upoznam sa Dužionicom o kojoj mi je tako puno divanio gospodin Đuro Bošnjak. Pripremajuć slamarsku izložbu „Zlato Bunjevačkog kola” upoznala sam se sa običajima vezanim za kosidbu, ris, risare, krune, posvećenje kruva, tako da sam odlučila da sve to lično doživim. Pripuna sam pozitivni impresija, a naročit utisak na mene je ostavila sveta misa, svečano obučeni gosti, bogatstvo prilipi narodni nošnji... Drago mi je što sam danas bila med Bunjevcima!

Med gostima Dužionice bio je i **Ivan Goretić**, Bunjevac koji najveći dio svog života živi i radi u Sloveniji, a „Bunjevačkom kolu” jedan od značajni donatora za rad mali umitnika iz Umitničkog studija. Ko srićan i ponosan stric na svog bratanca (sinovca) Žarka u ulogi Bandaša s velikim oduševljenjom je divanio

– Nisam nikad bio prisutan na Dužionici, zdravo je lipo, pripun sam utisaka, a najviše mi se dopada posvećenje kruva, pridaja gradonačelniku i diljenje kruva svim gostima ko znak blagostanja i mira.

Posebno misto na Dužionici imala je kruna – dar Slamarske sekcije „Bunjevačkog kola”, posebno izrađena u čast jubileja, 15. godina obilužavanja završne žetelačke svečanosti. Prilipo dilo vridni slamarki Udruženja pridstavio je gostima pridsidnik Parčetić i iskoristio priliku da umitnicama uruči prigodne zafalnice.

Veselje i dobar štimung ulipšali su članovi GKUD „Ravangrad” i pridstavnici OKUD „Ivo Lola Ribar” iz Sonte, te Tamburaški sastav „Mesečina”.

Svečanost „Somborske bunjevačke Dužionice 2015.” ko projekat podržali su Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije, Pokrajinski sekretarijat za kulturu i javno informisanje, Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjinenacionalne zajednice i Uprava grada Sombora. **R. P.**

BLAGOSLOV ZA BUNJEVCE

Svečanost obilužavanja završne žetelačke svečanosti – Dužionice 2015. , ulipšana je svetom misom Zafalnicom koju je vodio apostolski nuncije nadbiskup Orlando Antonini, ambasador Vatikana u Srbiji. Antonini je imenovan za apostolskog nuncija 8. avgusta 2009. godine.

Na pitanje vezano za positu pridsidnice BNS, mr Suzane Kujundžić Ostojić nunciju prija štogod više od godinu dana, u namiri da se uputi molba kako bi se dilovi mise i sveti sakramenti obavljali na bunjevačkom jeziku, Antonini je kazo:

Antonini smatra da ne bi tribalo da samo liturgijski tekstovi budu jedino il najvažnije neg priporučuje da se obrađuju, rade i vridnuju svi tekstovi iz kulture, književnosti itd na jeziku manjine i nada se da će to doprinet jednom sazrivanju i mogućem rišenju i ovog problema bunjevačke nacionalne zajednice. I u tom smislu i pravcu, Antonini viruje da će i ovo pitanje sazrit za rišenje.

Zamoljen za blagoslov, apostolski nuncije nadbiskup Orlando Antonini, je uputio blagoslov Bunjevcima nuz župnika Josipa Pekanovića koji je bio i u ulogi privodioca s italijanskog jezika.

– Što se tiče nas, ne možmo priskakat zakone koji važe kad je u pitanju katolička crkva, što znači da je lokalna biskupija najodgovornija za sve ono što se događa. I kad tu stvari sazriju, tad mož nastupit i institucija diplomatske službe.

– Odlazim iz ove zemlje s jednom velikom nadom i želio bi da tu nadu sačuvaju svi koji žive u ovoj zemlji, a što je u skladu s papinom porukom, ne dajte da vam neko ukrade nadu!

POČETAK MANIFESTACIJE OBILUŽAVANJA KRAJA JOŠ JEDNE ŽETVE

„Žetva i Dužionica” rukom najmlađi

Bandaš i bandašica iz 2014. i 2015. godine

Program „Somborske bunjevačke Dužionice 2015”, započo je u petak, 24. jula, otvaranjom izložbe „Žetva i Dužionica 2014”, te pridstavljanjom ovogodišnji centralni ličnosti – bandaša i bandašice, **Žarka Goretića** i **Ivane Jakšić**.

Najprije je, u galerijskom prostoru Udruženja građana „Bunjevačkog kola” otvorena izložba slika mladi umitnika iz Umitničkog studija nastali na „Umitničkom kampu” u Bačkom Monoštoru, projektu podržanom od strane grada Sombora, a u okviru „LAP-a za mlade 2015”.

Mlada umitnica u ulogi voditeljke, **Iva Hajnal**, upoznala je positioce s tematikom izložbe i impresijama mladi umitnika, a potom se zafalila svima koji su podržali održavanje i realizaciju umitničkog kampa. Tom prilikom su organizaciji Crvenog krsta u Somboru ko partneru u projektu Umitničkog kampa, ko znak zafalnosti, uručene umitničke slike mladi autorki – **Ivane Andreković, Ane Anđelić** i **Vanese Marković**.

Poklon bandašici Vanji Pavkov

Nuz prigodan muzički program za koji su se postarale pivačke grupe „Varošani” i „Varošanke” prišlo se u najsvečaniji dio programa. Prošlogodišnji bandaški par – **Dejan Mijić** i **Vanja Pavkov** su pridali šešir s vincom i pribogatu perlicu ko ukras za konđu – Žarku Goretiću i Ivani Jakšić – bandašu i bandašici „Somborske bunjevačke Dužionice 2015”. Tom prilikom je, lanjskoj bandašici, Vanji Pavkov, umitnica Iva Hajnal uručila portret, koji je slikala na kampu inspirisana Vanjinom lipotom i ulogom na prošlogodišnjoj Dužionici.

Na izložbi slika u Galerijskom prostoru „Bunjevačkog kola” pridstavljeno je četrdesetak slika na temu žita, kosidbe, žetve i Dužionice, a postavka je otvorena za positioce sve do 1. septembra.

R. P.

HODOČAŠĆE BILOJ KAPELICI U LEMEŠKO-ČONOPLJANSKOM ATARU

U slavu Žitnoj Gospi

Obilužavanje Žitne Gospe 2. jula i početka žetve, za brojne virnike iz Svetozara Miletića – Lemeša, Čonoplje, Sombora i somborski salaša pridstavlja tradicionalno hodočašće Biloj kapelici, Gospi i Bunariću s vodom za koju se viruje da je likovita.

Tako su se i ove godine virnici okupili oko kapele Divice Marije – Bile Kapele na granici atara dva sela – Lemeša i Čonoplje.

Dvojezičnu misu služio je horgoški župnik **Akoš Gutaši**, a u misi su učestvovali župnici **Arpad Pastor** iz Telečke i **Endre Horvat** iz Čonoplje, te **otac Jožef**, franjevačkog reda iz mađarskog grada Mišolc.

Virnici su ranije do kapele išli u procesiji iz obadva sela i ova se tradicija i danas čuva, iako malu oazu s velikim stolitnim topolama i bunarićom, na dan 2. jula, posite brojni hodočasnici automobilima sa sviju strana.

Za održavanje Kapele uvik je kogod zadužen, ko vodi brigu o unutrašnjem prostoru i okolišu s bunarićom, križom i Gospinim kipom. Tako je i **Marija Feher** sa svojim suprugom deset godina održavala ovu kapelu.

– Vodom s Bunarića, virnici se okripe, obavezno umiju i ponesu u bocama svojim familijama. Mnogima je pomogla i ja sama možem posvidočit jel je nuz molitvu i zagovor Gospin moj muž ozdravio. Od tad vodim jednu posebnu knjigu utisaka i zapisa čeljadi kojima je ovo misto, voda i Gospa bila od pomoći. Tu ima puno zafala bolesni i ozdravljeni, brižni, tužni, mladi, stari, đaka, studenata... A ja i dan-danas, ne samo kad su praznici, dođem kod Gospe da duši i srcu nađem mira i utehu.

Virnici se iđu poklonit Žitnoj Gospi

– Prema legendi, jednom čonopljanskom pudaru se ukazala Divica Marija i zamolila da se u njezinu slavu izgradi kapelica, al niko nije pudara i Marijino ukazanje ozbiljno svatio iako se ono ponovilo nikoliko puti. Nakon što je led potuko atar sela i litinu, čonopljanski župnik je popuštio i 1897. godine dozvolio da se na međi Lemeša i Čonoplje izgradi kapela posvećena Divici Mariji sa svetim bunarom, za čiju vodu se viruje da je likovita – kazo je čonopljanski sveštenik Endre Horvat.

U kapelici je, med svetim slikama i slika Žitne Gospe koju je darivo Bunjevački kulturni centar „Lemeški Bunjevci” na lanjskom proštenju.

R. P.

ČONOPLJANI OBILUŽILI ZAVRŠETAK ŽETVE 2015. GODINE

Čonopljanska Dužionica

Jedna od prvi održani završni žetelački svečanosti u somborskoj opštini jeste čonopljanska Dužionica

Na inicijativu dvi bunjevačke familije – **Jozić** i **Bakić** iz Čonoplje, u nedilju, 19. jula, odžana je svečanost zafale Bogu na novom žitu i kruvu. Organizaciju bunjevačke Dužionice u Čonoplji pomogo je Bunjevački nacionalni savit, kancelarija BNS u Somboru te Bunjevački kulturni centar „Lemeški Bunjevci“ iz Svetozara Miletića – Lemeša.

Lemešani su se proslavi Dužionice priključili pripravljajuć slamarsku radionicu na kojoj su poznavaoci slame iz Čonoplje i Lemeša pripravili perlice, vinac za šešir bandaša i pletenu krunu za posve-ćenje u crkvi. Radionica je održana u domaćinstvu **Rozalije Knezi**, koja se, ko svaka dobra domaćica potrudila da finim posluženjima – nuz lakumiće, osveženje i domaće likere – okripi vridne slamare.

Nediljnu svetu misu Zafalnicu u seoskoj crkvi Svi sveti služio je velečasni **Endre Horvat**. Podršku čonopljanskoj Dužionici i organizatorima, svojim dolaskom pružili su: pridsidnica Bunjevačkog nacionalnog savita **mr Suzana Kujundžić Ostojić,** član IO BNS **Tihomir Vrbanović, Čaba Sakač** član Gradskog vića za zaštitu prava nacionalni manjina, **prim. dr Vlado Babić**, poslanik u republičkoj Skupštini, **Josip Bošnjak**, član Međunacionalnog savita u Somboru, ko i pridstavnici udruženja BKC „Lemeški Bunjevci“ iz Lemeša i Sombora. Čast da u ulogi bandaša i bandašice, koji su svečano uneli krunu od žita i slame, vinac i kruv od novog žita, imali su **Ana Parčetić** iz Sombora i **Ivan Jozić** iz Čonoplje.

U ime domaćice, **Kristina Knežević** je podsitila da su dužionice u Čonoplji kadgod bile velike seoske svečanosti kad se u okviru svečanog programa, posvećeni kruv pridavo pridsidniku Mesne zajednice. Bilo je kadgod više mladi, aktivan je bio folklor i Udruženje „Bunjevačka grana”. Kristina je, kaže, ko i njezina sestra **Aleksandra**, bila u ulogi bandašice.

– Na ovogodišnjoj dužionici imali smo nikoliko parova dice i mladi, a do godine, nadam se da će ji bit više. Radujem se što se obilužavanje običaja i nacionalnog praznika Bunjevaca obnavlja u našem selu – divani domaćica svečanosti.

Svečanost i veselje koje su pri-pravile bunjevačke familije iz Čonoplje, nastavljeno je u prilipom ambijentu Etno parka „Ribnjak“ u Čonoplji.

– Duša mi je puna. Osićam se jako srićno i zadovoljno što je naš običaj i praznik obilužen i u Čonoplji. Iz ugla poslanika gledajuć, žetva i prinosi su ove godine bili dobri pa sam ciguran da će novci od žita otić u prave ruke što raduje svakog čovika. Činjenica je da u selima malo mladi ljudi radi, a svima nam je cilj da se što više mladi egzistencijalno osposobi pa i uspišna žetva znači boljitak svima. Ko Bunjevca raduje me da se i u malim mistima obilužavaju naši bunjevački nacionalni praznici jer je potribno povratiti naš, pomalo poljuljan nacionalni identitet... – divanio je, izmed ostalog, prim. dr Vlado Babić, republički poslanik.

Svoje utiske s čonopljanske dužionice prinela je pridsidnica BNS, mr Suzana Kujundžić Ostojić.

– Prilipo je ode u Čonoplji. Zafaljujuć dvima familijama Bakić i Jozić, slavi se dužionica, ljudi se vesele i skupili smo se da budemo zajedno. Počeli smo s posvećenjem žita u Lemešu, a evo nas sad na Dužijanci u Čonoplji, prvi put, a cigurna sam da nije poslidnji. Nacionalni savit je podržo ovu lipu ideju i uvik će, kako bi se u svim našim mistima, di god ima naši Bunjevaca obilužila i dužijanca, a i svi drugi praznici i sveci.

Za veselje i dobar štimung potrudio se tamburaški sastav „Mladi somborski tamburaši“ nuz koje je poslipodne bilo prikratko, al zdravo lipo da ga mladi što tek dolaze upamte i s još većom radošću dogodine dočekaju i ponove.

R. P.

U MIRGEŠU ODRŽAN PRIKAZ KADGODAŠNJEG RISARSKOG DANA

Kraj teškog posla na salašu

Organizatori se nadaje da će se ova lipa manifestacija održat i nagodinu u još većem broju i s još više mladi učesnika

Udruženje građana „Bunjevci-Ljutovo" je u nedilju, 12. jula, po prvi put u Mirgešu organizovalo prikaz starog načina vršidbe žita – ris i kadgodašnju dužijancu. Cilj ove manifestacije je da se stariji podsite, a mlađi da nauče kako je kadgod izgledo risarski dan, kad su Bunjevci na salašu ranom zorom izlazili na njivu i vridno radili kako bi došli do najvažnijeg godišnjeg roda.

Tako su meštani Mirgeša, al i gosti koji su došli sa strane, mogli tog nediljnog jutra da vide risarsku bandu kako izlazi na njivu i pripravlja se za najteži i najvažniji poso u godini.

– Poso risara je da pokosi žito, a u tom mu pomaže risaruša, al i cila risarska banda. Kadgod se radilo po cio dan, dogod se ne završi ris, a potom se išlo kod domaćina da mu se pridoči koliko je bilo krstina, al i da se dogovore oko plaćanja – divani glavni risar Menđika Kiš, dok njegova pomoćnica, risaruša **Ružica Sivić** dodaje da je njezin poso bio da oplete uža, da iđe za risarom, kupi i veže snopove.

U Mirgešu su se, prija samog risa, plela uža, posli čega je uslidio ručak na strnjiki. Dok su risaruše postavljale ručak, risari su otkivali kose i polagano se pripravljali za poso. Okupljeni meštani, al i gosti sa strane su imali priliku da vide prikaz svi faza rada, u čemu su vridnim risarskim parovima pomagala i dica.

Nakon što se završio poso na njivi, opleo se vinac od novog žita, kojeg su glavni risar i risaruša, zajedno sa risarskom bandom, pridali domaćinu. Ove godine je ris obavljen na imanju **Petra Ivkovića Corde** iz Ljutova, člana UG „Bunjevci-Ljutovo".

U risu ima posla za čitavu familiju, i starije i mlađe

Dica su vidila i naučila kako se kadgod radilo, al i ručala

– Ko deran sam i ja pomago starijim risarima u obavljanju risa, jel su kadgod dica od malena privikavana radu. Kroz ovu manifestaciju smo tili da prikažemo kako se prija ris obavljo, kako se žito vezalo u snoplje i kako su se pravile stave, a zatim i kako se slavio svršetak ovog teškog posla. Ja sam, ko domaćin, od risara dobio opleten vinac kojeg je domaćica okačila na vrata di će stat do sledećeg risa – divani Petar Ivković Corda, te dodaje da je zadovoljan što je manifestaciji prisustvovovalo tušta mladi, al i dice, koja prija nisu imala priliku da se susritnu s ovim običajom.

Prikaz risa i dužijance na salašu je održan u sklopu programa XIV Festivala bunjevačkog narodnog stvaralaštva, koji je ove godine uvršten u manifestacije koje su od značaja za Grad Suboticu. Upravo zato je manifestaciji u ime Grada prisustvovo pridsidnik Skupštine Grada **Ilija Maravić**, koji se tom prilikom zafalio na pozivu i izno lipe utiske o prikazu risarskog dana u jednom domaćinstvu.

– U prilici sam da prvi put prisustvujem jednoj ovakvoj manifestaciji. U ime Grada mogu da kažem samo jedno, da je bunjevačka nacionalna zajednica sve uradila kako bi nam bliže predstavila kako izgleda jedan risarski dan u jednom domaćinstvu, ovaj put u Ljutovu. Mi ćemo, kao Grad, ukazati čast i poštovanje prema bunjevačkoj zajednici i ubuduće ćemo podržavati ovakve aktivnosti – kazo je on.

Za bunjevačku nacionalnu zajednicu je zdravo važno očuvanje kadgodašnji običaja, pa tako i risa, jel se na taj način čuva njeva istorija, tradicija, običaji i kultura – to je potvrdio i **Mirko Bajić**, pridsidnik Izvršnog odbora u Nacionalnom savitu bunjevačke nacionalne manjine i zaminik pridsidnika Skupštine grada, koji se taj dan i sam oprobo u košenju žita.

– Prvi put se u bunjevačkoj zajednici organizuje ris na stari način, a svi okupljeni su danas imali priliku to da vide i dožive. Ovaj običaj triba nigovat i mislim da ćemo ga, u sklopu onog što radimo ko Festival bunjevačkog narodnog stvaralaštva, čiji je jedan dio i ova manifestacija - ris na salašu, ubuduće redovno organizovat i da će to bit ono što ćemo ostavit mlađim generacijama da se pamti – zaključio je Bajić.

Posli ceremonijalnog dila, domaćini i risarski parovi su se okupili u prostorijama Doma kulture u Mirgešu, di su organizatori XIV Festivala bunjevačkog narodnog stvaralaštva podilili zafalnice svim učesnicima ove manifestacije.

Istog dana uveče, okupili su se svi još jedared, kako bi nuz svirce i kolo proslavili svršetak ovogodišnje žetve.

V. K.

BKC „TAVANKUT” ORGANIZOVO TAKMIČENJE U PEČENJU KRUVA I KUVANJU PIVČIJEG PAPRIKAŠA

U slavu kruva

*Manifestacija održana po prvi put – organizatori se nadaje da će prirast u tradiciju**

Urano subotnje jutro, 25. jula, iz avlije Bunjevačkog kulturnog centra „Tavankut” se širio primamljiv miris domaćeg kruva i pivčijeg paprikaša.

TEŽAK ZADATAK

Obadvi kategorije takmičenja je ocinjivo žiri, koji je imo zadatak da odabere najbolji kruv, al i pivčiji paprikaš. U sastavu žirija koji je ocinjivo domaći kruv bili su Apolon Savanov, Neco Ninčić i Ivan Mihaljević. Najbolji pivčiji paprikaš su birali takođe Apolon Savanov, Neco Ninčić, ko i Pero Savić.

Šime Stanković i Ruža Juhas pokazali kako se pravi kruv

Naime, u okviru XIV Festivala bunjevačkog narodnog stvaralaštva, BKC „Tavankut” je po prvi put organizovo manifestaciju s ciljom da se prid veliku bunjevačku svetkovinu – Dužijancu, slavi kruv i njegov značaj, pa je tim povodom održano takmičenje u pečenju somuna i kuvanju pivčijeg paprikaša.

Žiri nije imo lak zadatak, pa je med devet somuna tribo izabrat najbolji – tako je najukusniji kruv ispeko **Šime Stanković** iz Tavankuta, drugo misto je pripalo ekipi BKC „Bajmok”, dok je treće misto zauzela **Ruža Juhas** iz Ljutova, koja je izdivanila kako se pripravlja domaći kruv.

Najiskusnija reduša: Katica Bedeković

– Za dobar kruv domaćice imaje svoje male tajne, ipak, znadu se osnovni sastojci koji se koriste. Iđe kvas, brašno, so, voda i to sve triba zakuvat tako da ne bude ni tvrdo, ni mekano, a kad se metne u peć, tisto triba oma lipo krenit da raste – divani Ruža, te dodaje da se kruv pečen u lerni nikad ne mož poredit s ukusom kruva iz peći.

Poznato je da nuz domaći kruv najbolje iđe pivčiji paprikaš, pa su organizatori u ovu manifestaciju uključili i takmičenje u kuvanju ovog ila. Tako se iz jedanajst kotlića širio primamljiv miris, a birali su se najbolji, i u ovoj kategoriji. Prvo misto pripalo je BKC „Bajmok”, drugo ekipi „Pikulec” iz Bajmoka, dok je treće misto osvojila ekipa „Tri Bunjevke i Bunjevac” takođe iz Bajmoka.

Di se kuvaje bunjevačka ila tu je i **Katica Bedeković**, koja na ovakim manifestacijama obično bude najstarija, al i najiskusnija takmičarka, koja uvik ima dobre savite za ukusna ila. Ona je i ovaj put našla svoje misto u ladu, a bila je raspoložena i da podili recept za pivčiji paprikaš.

– Luk triba dobro upržit na masti, posli čega se meso prodinsta. Voda se nalije i polagano se kuva. Dodaje se vegeta el so, a sitnu papriku triba metnit tek kad je paprikaš na pola gotov, jel onda bude lip rumen.

S obzirom na to da kruv zauzima značajno misto u običajima i tradiciji bunjevačke zajednice, organizatori se nadaje da će ova manifestacija pod sloganom „U slavu kruva” kroz godine koji slide prirast u tradiciju.

– Svi dobro znamo da kruv ima počasno misto na trpezi u svakoj bunjevačkoj familiji. Kod Bunjevaca postoji izraz da sve mož past sa astala, al kruv kad padne, Bunjevac se sagne, podigne ga, poljubi i poide ga. Ideja za manifestaciju je potekla od tog što virujemo da triba više pažnje posvetit kruvu, posebno prid pridstojeće žetelačke svetkovine – divani sekretar BKC „Tavankut” **Apolon Savanov**, te naglašava da se ideja za takmičenje u kuvanju pivčijeg paprikaša nametnila sama od sebe, dok je inicijator takmičenja u pečenju kruva bio Šime Stanković.

Posli takmičenja, učesnici, al i gosti su imali priliku da koštaje pivčiji paprikaš i kruv koji je pripravio BKC „Tavankut”, a nuz ovo ukusno ilo, svakog gosta je u tanjiru dočekala i lipa izreka o kruvu koja najbolje prikaziva njegov značaj na svakom bunjevačkom astalu.

V. K.

ZNAČAJ KRUVA

U bunjevačkoj zajednici je po prvi put organizovana manifestacija koja je na centralno misto stavila kruv i njegov značaj.

– Dužijanca je najznačajnije bunjevačko obilužje, a za nju se ko simbolika vezuje kruv. Zato me raduje da je BKC „Tavankut” osmislio ovu manifestaciju, a nuz to, mi Bunjevci imamo jedan poseban način pečenja kruva, našeg somuna u krušnoj peći i ovo je lipa prilika da se podsitimo toga – divani pridsidnica Organizacionog odbora XIV FBNS Kata Kuntić.

U KUD „ALEKSANDROVO” ZATVORENA KOLONIJA SLAMARA

Zlato za rever

U okviru XIV Festivala bunjevačkog narodnog stvaralaštva, tokom proteklog miseca održano je nikoliko manifestacija, a med njima i kolonija slamara „Aleksandrovo”, koja je trajala nikoliko dana, a svečano je zatvorena u subotu, 18. avgusta.

Tihomir Vrbanović i Suzana Kujundžić Ostojić

Po drugi put, slamarska sekcija Kulturno-umitničkog društva pripravljala je perlice od slame, kojima će bit okićeni domaćini i gosti ovogodišnje svečanosti povodom obilužavanja nacionalnog praznika Bunjevaca, „Dana Dužijance”. Da slamarska sekcija vridno obavlja svoj zadatak prisutni su mogli vidit i uoči programa svečanog zatvaranja ovogodišnje kolonije.

Očuvanje tradicije nema tušta smisla ukoliko se ona ne prinosi na mlađe. Još lane su mladi, nuz iskusne slamarke, učili osnove slamarske tehnike, a ove godine oprobali su se i u pravljenju perlica.

Posli pozdravni riči domaćina Kolonije **Tihomira Vrbanovića**, pridsidnika KUD „Aleksandrovo”, prisutne je pozdravila **mr Suzana Kujundžić Ostojić**, pridsidnica Bunjevačkog nacionalnog savita i **Kata Kuntić**, pridsidnica Organizacionog odbora Festivala, koja je vridnim slamarskama uručila zafalnice za njev trud u pripravljanju Dužijance, dok su vrio litnji dan razgalili najmlađi članovi folklorne sekcije Društva.

Slamarska sekcija KUD „Aleksandrovo” broji desetak slamara, koji se redovno, dvared nediljno sastaju u prostorijama Društva.

S. N.

Kolonija u KUD „Aleksandrovo” okupila i mlađe učesnike

ODRŽANA RADIONICA „PLETENJE VINACA, KRUNA I PERLICA ZA DUŽIJANCU OD NOVOG ŽITA”

S pismom poso lakši

U avliji familije **Kuntić** 2. avgusta sve je vrvilo od vridne čeljadi, koja su radila na pripravljanju vinaca, perlica i kruna za proslavu nacionalnog praznika Bunjevaca, Dana Dužijance. Bila je to prilika da se našali, pa i zapiva, pa tako oštra slama nije ni smetala u poslu.

Radionica je održana u sklopu XIV Festivala bunjevačkog narodnog stvaralaštva, a dobra saradnja Kulturno umitničkog društva „Bunjevka”, Bunjevačkog kulturnog centra „Bajmok”, Kulturno umitničkog društva „Aleksandrovo”, Udruženja građana „Bunjevačka vila”, Bunjevačkog kulturnog centra „Lemeški Bunjevci” i Udruženja građana „Bunjevci-Ljutovo” rezultirala je nizom dekoracija koje će ulipšat svečanost povodom Dužijance.

Opravljeni su vinci za fijakere, perlice za goste, kruna, a prija svega tog očišćeno je fain žita, kako bi najspretnije ruke opravile tradicionalne ukrase za Dužijancu. **S. N.**

U TAVANKUTU ODRŽANO FOLKLORNO VEČE – „NEK SE ZNADE DA BUNJEVAC ŽIVI”

Sa željom da igra živi

Ljubitelji bunjevački pisama i igara bili su počašćeni nastupom bunjevački centara i udruženja, koji su tokom prve avgustovske večeri u Donjem Tavankutu učestvovali na drugoj po redu folklornoj večeri u organizaciji Udruženja za očuvanje bunjevačke tradicije.

Kako je kazano tom prilikom, cilj je očuvati i u javnosti pridstaviti izvorne bunjevačke igre, koje su još uvik dobro očuvane u okolini Subotice i Sombora, ko i prikaz više stilova igranja bunjevački igara.

– Nuz igre, i ove godine u program su uvrštene i bunjevačke pisme, a nadamo se da ćemo do sledeće godine dovest i nikoliko tamburaški sastava, pa ćemo tako zaokružit cilokupan bunjevački folklor – divani **Velibor Mačković**, pridsidnik Udruženja za očuvanje bunjevačke tradicije i idejni tvorac folklorne manifestacije u Tavankutu, koji se nada da će ova manifestacija u Tavankutu nagodinu trajat par dana.

Mirko Bajić

Ove godine koncert je održan na stadionu FK „Tavankut” prid mnogobrojnom publikom koja se tog 1. avgusta okupila u Tavankutu.

Prid početak programa prisutnima se obratila pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine **mr Suzana Kujundžić Ostojić**, ričima:

– Ovo je jedna lipa bunjevačka manifestacija u kojoj se vidi ono što je med nama Bunjevacima stvarno cinjeno, a to je igra i naša prilipa nošnja. Prošle godine ovaj festival bio je u centru sela, a za samo godinu dana priselio se na ovaj stadion i možem samo zamislit šta će bit nagodinu. Mislim da će svi iz Subotice dolazit vamo da ovo vide, jel ako je digod centar Bunjevaca, onda je to svakako Tavankut.

Folklorno veče „Nek se znade da Bunjevac živi” od ove godine uvršteno je u program Festivala bunjevačkog narodnog stvaralaštva, koji sadrži više od deset manifestacija i traje od kraja juna do polovine avgusta. Od ove godine on je ko manifestacija od značaja za bunjevačku nacionalnu zajednicu, odlukom Skupštine Grada proglašen i manifestacijom od posebnog značaja za grad Suboticu, što je potvrdio i **Mirko Bajić**, zaminik pridsidnika

BKC „Tavankut”

KUDŽ „Bratstvo”

GKUD „Ravangrad”

BKC „Tavankut”

Skupštine i pridsidnik Izvršnog odbora u BNS.

– Festival bunjevačkog narodnog stvaralaštva je dokaz da će Grad jednako pratit i pomagat sve manifestacije svi nacionalni zajednica koje u Subotici žive – dodaje Bajić.

Folklorno veče otvorio je dičiji folklorni ansambl Bunjevačkog kulturnog centra „Tavankut", stručni rukovodilac **Jelena Iršević**, a posli tog zaređale su se bunjevačke igre koje su prikazali: KUDŽ „Bratstvo" – Subotica, stručni rukovodilac **Antuš Romić**; GKUD „Ravangrad" – Sombor, stručni rukovodilac **Sonja Krstić**; BKC „Tavankut" – Tavankut, stručni rukovodilac **Velibor Mačković**; KUD „Aleksandrovo" – Subotica, stručni rukovodilac **Tihomir Vrbanović**. Pivačka grupa KUD „Bunjevka", koju su činile **Nela Ivić, Tamara Babić** i **Stela Bukvić**, ulipšala je program bunjevačkim pismama.

N. Ivić, S. Bukvić i T. Babić

Pri kraju programa spletom bunjevački igara pridstavilo se i Udruženje za očuvanje bunjevačke tradicije, stručni rukovodilac Velibor Mačković, domaćin ovogodišnje folklorne večeri u Tavankutu, koje je održana po drugi put, a po prvi put uvršteno je u program XIV Festivala bunjevačkog narodnog stvaralaštva. Tom prilikom učesnicima programa zafalnice je uručila **Kata Kuntić**, pridsidnica Organizacionog odbora Festivala, a pridsidnik Udruženja za očuvanje bunjevačke tradicije takođe se zafalio svim učesnicima i prisutnim positiocima.

Na samom kraju pridstavljen je ovogodišnji bandaški par, **Milica Tumbas** i **Bojan Kozma**, kojima su uručene perlice (dar KUD „Aleksandrovo") i vinac za šešir, koji će na Danu Dužijance, 17. avgusta, pridat kruv od novog žita pridsidnici BNS-a.

S. N.

KUD „Aleksandrovo"

Udruženje za očuvanje bunjevačke tradicije

Suzana Kujundžić Ostojić dariva bandaša i bandašicu

Na kraju podiljene plakete za zaslužne

SUBOTICA NA BUNJEVAČKOM – HRONIKA ZA JUL

Polako se vraća Pozorište

Otkrivanjem pročelja sa šest korintski stubova završena je rekonstrukcija spoljašnjosti starog dila zgrade Narodnog pozorišta u Subotici. Posli skoro devet godina, šest stubova, koji su simbol Subotice, ukazali su se u petak, 10. jula, prid brojnim Subotičanima koji su se u trenutku spuštanja zaštitne cerade našli u centru grada. Četvrta faza radova je podrazumivala natkrovljavanje, zatvaranje objekta i obnovu fasade.

Pridsidnik Skupštine AP Vojvodine **Ištvan Pastor** je prilikom svečanog otkrivanja pročelja Narodnog pozorišta kazo da je za kompletan završetak ovog projekta potribna značajna finansijska podrška republičke vlasti.

– Postoji načelan dogovor za značajnije učešće republičkog budžeta u ovom poduhvatu. Znamo za velike poteškoće u kojima se država nalazi, ali se nadamo da će se izdvojiti raspoloživa sredstva za nastavak ovih radova i da ćemo fazu po fazu lagano okončavati.

Pokrajinska vlada je odlučna da se završi realizacija projekta izgradnje Narodnog pozorišta u Subotici – istako je direktor Uprave za kapitalna ulaganja AP Vojvodine **Nebojša Malenković**. On je napomenio da je dosad opridiljeno 334 miliona dinara za rekonstrukciju, sanaciju i dogradnju zgrade subotičkog Narodnog pozorišta, ko i dodatni 145 miliona dinara za petu fazu radova.

– Apelujem na republičku administraciju i na grad Suboticu da sa značajnijim sredstvima krenu u realizaciju ovog projekta jer mi sami ne možemo da dođemo do toga. Do sada smo gotovo samostalno finansirali ovaj projekat i rezultati se već vide. Uspeli smo da zaštitimo staro zdanje, da ovaj objekat danas opet bude kao sa razglednice Subotice iz prethodnih decenija, ali da bi on doživeo punu funkcionalnost mi moramo zajedno da delujemo.

Gradonačelnik Subotice **Jene Maglai** je kazo da se konačno došlo do faze kad se najpripoznatljivijem dilu zgrade Pozorišta vraća prvobitni izgled, a centru Subotice stari sjaj. On je dodo da očekiva dalju podršku republičke i pokrajinske vlasti, te je najavio da će se već ove godine nastavit sa radovima na zatvaranju novog dila ovog objekta.

– Ako nastavimo ovim tempom ja se nadam da ćemo one rokove koje sam već ranije spominjao ispoštovati. Očekujem dalju podršku i Republike i Pokrajine, pa da zatvorimo kompletno novi deo Narodnog pozorišta, a od 2016. godine se nadam da ćemo početi izgradnju i unutrašnjosti objekta, na starom i na novom delu.

Svečanom otkrivanju stubova Pozorišta je prisustvovo i sekretar za kulturu i javno informisanje **Slaviša Grujić**, koji je ocinio da je ovim učinjen prvi velik korak ka putu da Subotica i Pokrajina konačno dobiju pozorište koje zaslužuju, i koje je svima nama potribno.

Početak radova na petoj fazi ovog projekta očekiva se krajom lita, do kad triba da se završi postupak izbora izvođača radova. Završetak cilog objekta je planiran za 2018. godinu.

Gradonačelnik podno izveštaj o radu

Ostvareno je 1,92 milijarde dinara budžetski prihoda, što je za 150 miliona dinara više neg lane – kazo je gradonačelnik Subotice **Jene Maglai** tokom podnošenja šestomisečnog izvištaja o radu.

On je javnost podsitio i na uspišnu realizaciju projekata obnove Narodnog pozorišta i Sinagoge, izgradnje vodovodne i kanalizacione mreže, izrade novog Masterplana razvoja palićkog jezera, ko i na dolazak strani investitora i otvaranje novi radni mista. U prvi šest miseci ostvarene su značajne uštede u toku sprovođenja javni nabavki, a uvela se i finansijska disciplina, što je za poslidicu imalo to da račun grada ni jednog dana nije bio u blokadi.

Grad je u prvoj polovini godine uspišno apliciro za sridstva na konkursima na pokrajinskom i republičkom nivou u ukupnom iznosu od 517 miliona dinara, a novac će se, izmed ostalog, utrošit za rekonstrukciju Narodnog pozorišta, izgradnju industrijske hale pri „Privredno tehnološkim parkovima", obnovu fasade Tehničke škule „Ivan Sarić", za nastavak izgradnje vodovodne i kanalizacione mreže i druge značajne projekte. Maglai je takođe za naredni period najavio dolazak novi investitora, te otvaranje ukupno dvi iljade radni mista.

Gradonačelnik je napomenio da nije u potpunosti zadovoljan radom Gradske uprave, inspekcijski službi i komunalne policije, a nuz to je navo postojeći problem bezbidnosti građana, ko i nedostatak investicija u prigradska naselja.

„Ametek" otvorio pogon u Subotici

Nov pogon američke kompanije „Ametek", koja se nalazi u halama na Beogradskom putu, zvanično je otvoren u četvrtak, 2. jula. Fabriku, koja će proizvodit male motore, svečano su, prisicanjom trake, puštili u rad generalni menadžer „Ametekove" grupe za Evropu **Erik Šosen** i gradonačelnik Subotice **Jene Maglai**. Novootvorena fabrika trenutno zapošljava tridesetak radnika, a očekiva se da do kraja godine u njoj bude zaposleno ukupno 150 ljudi.

U ovoj fabriki će se proizvodit električni motori za male kućne aparate, a u planu je da se godišnje proizvede oko milion i po elektromotora naminjeni uglavnom za izvoz na strana tržišta. U naredni nikoliko godina planira se i otvaranje novog pogona u Industrijskoj zoni „Mali Bajmok", ukoliko ova investicija bude ekonomski opravdana.

Kinezi zainteresovani za privredni potencijal Subotice

Delegacija Narodne Republike Kine je u petak, 3. jula, positila Suboticu, te se tom prilikom u Plavoj sali Gradske kuće sastala s pridsidnikom Skupštine grada Subotice **Ilijom Maravićom** i državnim sekretarom u Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja **Nenadom Ivaniševićom**. Na sastanku su gostima iz Kine pridstavljeni privredni potencijali Subotice, a divanilo se i o pomoći kineski kompanija u pronalaženju strateški partnera za razvoj vinarstva na ovom području. Šestočlanu kinesku delegaciju je pridvodio zaminik ministra za ljudske resurse i socijalnu sigurnost **Jang Džiming** koji je istako da je sporazum o saradnji dvi zemlje već dao rezultate, poput ugovorene obnove pruge Beograd-Budimpešta, koja prolazi kroz Suboticu. Džiming je izrazio očekivanje da će ova pruga odigrat veliku ulogu u poboljšanju ekonomske saradnje dvi zemlje. Državni sekretar Nenad Ivanišević je povodom ovog sastanka kazo da Vlada Srbije saradnju s Kinom stavlja med svoje prioritete.

Obilužen Dan borca

Povodom 4. jula - Dana borca, delegacije grada Subotice i Vlade Republike Srbije položile su vince na Spomenik žrtvama fašizma. U ime grada Subotice vinac je položio pridsidnik Skupštine grada **Ilija Maravić**, a u ime Vlade Republike Srbije i Severnobačkog upravnog okruga vinac je položila delegacija koju je pridvodio načelnik Okruga **Dragi Vučković**. Vince su položili i pridstavnici Komunista Subotice, Centra Tito i Ruske stranke. Organizator obilužavanja Dana borca je Gradski odbor SUBNOR-a Subotica.

Voda za migrante

Pridstavnici Lokalne samouprave na čelu s gradonačelnikom **Jeneom Maglaijom** obašli su u utorak,7. jula, migrante koji se okupljaju na lokaciji stare ciglane. Njima je u ovim toplim danima dopremljena pomoć u vidu dvi cisterne s vodom – jedna je tehnička voda naminjena za održavanje lične higijene, dok je druga pijaća voda. Član Gradskog veća zadužen za oblast socijalne zaštite **Milimir Vujadinović** je kazo da je voda u količini od po 1.300 litara dopremljena kako bi olakšali migrantima boravak kod ciglane na izrazito visokim temperaturama.

Prema podacima Komesarijata za izbeglice i migracije, na teritoriju grada Subotice dnevno pristigne do 200 ljudi, te je Vujadinović najavio da će se u narednom periodu na mistima di se oni najviše okupljaje dostavljat voda za piće i za održavanje lične higijene.

Subotica radi na unapriđenju položaja Roma

Subotica je med ritkim gradovima di su u protekli pet godina postignuti dobri rezultati u oblasti poboljšanja položaja Roma, ko i u primeni prithodne Strategije inkluzije Roma – kazano je posli prvog konsultativnog sastanka koji je održan u sridu, 8. jula, u Zelenoj sali Gradske kuće.

Sastanak je održan u cilju izrade nove Strategije za unapriđenje položaja Roma od 2015. do 2025. godine, a ideja je upoznavanje s lokalnim iskustvima i primerima dobre prakse.

Ulaganja u Bajmok

U poslidnje dvi godine je u Bajmok uloženo više od 180 miliona dinara, koliko nije u poslidnji deset godina, kazano je prilikom obalaska radova na sanaciji Sportske hale, horizontalnoj civnoj drenaži na kanalu Guščarnik i uređenju mikroakumulacionog prostora nuz kadgodašnju Kudeljaru. Pomenute radove su u četvrtak, 9. jula, obašli čelnici Grada, nadležni iz DTD „Severna Bačka" i pridstavnici MZ „Bajmok".

Sva tri projekta su realizovana kroz saradnju lokalne samouprave i Mesne zajednice Bajmok, a finansirani su iz budžeta il priko pokrajinski konkursa u vridnosti većoj od 22 miliona dinara.

Palić ipak ima budućnost?

Izgradnja akva-parka, termalni bazena, golf terena, hotela, kongresnog centra, ko i proširenje sportski terena, jedriličarskog i veslačkog centra pridviđeno je novim Master planom razvoja turizma Palića. Kako je najavljeno na prvoj javnoj prezentaciji nacrta novog Master plana za razvoj palićkog jezera koja je održana u poneđiljak, 13. jula u Velikoj vićnici Gradske kuće, svi ovi ključni i prateći projekti realizovaće se nuz pomoć sridstava koja će se prikupit putom tendera. Novi dokument je značajno izminjen u odnosu na prithodni iz 2007. godine. Ovaj put je akcenat stavljen na zaštitu životne sredine, dok su istočna i zapadna obala drugčije uređene – kazo je savitnik gradonačelnika zadužen za razvojne projekte **Miljan Vuksanović**, te je dodo da je ključna vizija plana da Palić ubuduće bude misto di će se positioci iznova vraćat u potragi za zdravljom i srićom.

Gradonačelnik Subotice **Jene Maglai** je ocinio da brez kvalitetnog planskog dokumenta nema razvoja Palića, te da novi Master plan pridstavlja podlogu da se već od jeseni krene s raspisivanjom tendera za privlačenje međunarodni strateški investitora na Palić.

Bački Vinogradi dobili pitku vodu

Stanovnici Bački Vinograda od sride, 15. jula, imaje kvalitetnu pitku vodu. Naime, posli pet godina od kako je započet pilot projekat za priradu sirove vode u pijaću, konačno je pušteno u rad postrojenje za pripremu pitke vode i na distributivnu mrežu vodovoda priključena je fabrika koja prirađiva vodu na biološki način, takozvanom Adart tehnologijom. Investicija je vridna 400 iljada evra i finansirana je od strane holandski partnera i JKP „Vodovod i kanalizacija".

Čelnici lokalne samouprave smatraje da se izgradnjom postrojenja stvaraje temelji za proširenje vodovodne mreže u naselju Bački Vinogradi, ko i temelji razvoja vodovodne mreže u mesnim zajednicama „Šupljak" i „Hajdukovo".

Novo postrojenje za pripremu pitke vode je zvanično u rad puštio pridsidnik Skupštine AP Vojvodine **Ištvan Pastor**.

Nastavak saradnje Sandvikena i Subotice

Načelnik Severnobačkog upravnog okruga **Dragi Vučković** i član Gradskog veća zadužen za oblast privrede **Nebojša Daraboš** sastali su se u petak, 17. jula, sa delegacijom opštine Sandviken iz Švedske. Na sastanku se divanilo o početku zajedničke saradnje na projektu razvoja preduzetništva u ovom regionu na osnovu prakse i iskustava u Švedskoj.

Član gradskog veća zadužen za privredu Nebojša Daraboš je podsitio da je u junu prošle godine potpisano Pismo o namirama izmed grada Subotice i opštine Sandviken, na osnovu kojeg je formiran međuopštinski tim koji je pripravio pridlog uspostavljanja saradnje izmed dvi lokalne samouprave u formi projektne prijave i da je fokus projektne ideje stavljen na razvoj preduzetništva u našem gradu i Severnobačkom okrugu, po uzoru na dobru praksu u Švedskoj.

22 godine Evropskog filma Palić

XXII Festival evropskog filma Palić svečano je otvoren u subotu, 18. jula. Ove godine su priznanja za izuzetan doprinos evropskoj kinematografiji „Aleksandar Lifka" uručena jednom od najznačajniji evropski reditelja **Roju Andersonu** iz Švedske i domaćem reditelju **Želimiru Žilniku**.

Festival je zvanično otvorio Roj Anderson, koji je tom prilikom izrazio veliku čast što ima priliku da bude društvu oni koji su prija njega dobili ovo priznanje i da prisustvuje ovom renomiranom evropskom festivalu koji podržava intelektualne filmove i koji ukazuje na njev značaj i lipotu. Njemu je priznanje „Aleksandar Lifka" uručio direktor Festivala Radoslav Zelenović.

Želimiru Žilniku je priznanje „Aleksandar Lifka" uručila pridsidnica Savita festivala **Mira Banjac**, koja je tom prilikom kazala da on u svojim filmovima promišlja nad sudbinom mali-veliki ljudi koji nas se tiču.

Prisutne je u ime grada Subotice pozdravio gradonačelnik Subotice **Jene Maglai**, koji je tom prilikom naglasio da su trajanje i konstantan razvoj tokom godina jedna od najznačajniji odlika Festivala.

Pokrajinski sekretar za kulturu i javno informisanje **Slaviša Grujić** je istako da Festival evropskog filma Palić u pravom smislu nosi umitničku poruku koju film u sebi i triba da ima, te je najavio dalju podršku ovom renomiranom festivalu.

Laban: SNS dominantna u Subotici

Na izborima za skupštine mesni zajednica u Subotici koji su održani u nedilju, 19. jula, Srpska napredna stranka je sa svojim koalicionim partnerima osvojila najviše glasova, ukupno 45,18 odsto glasova – izneto je u štabu ove stranke. Savez vojvođanski Mađara je osvojio 31,85 odsto glasova birača.

Pridsidnik Gradskog odbora SNS **Bogdan Laban** ocinio je da je ova stranka od sad dominantna politička stranka u Subotici. On je izno da je SNS osvojila prvo misto u 27 od ukupno 37 mesni zajednica, te je istako značaj izbora za članove skupština mesni zajednica, jel je to prilika da članovi s njeve liste ukažu na probleme u mesnim zajednicama na koje će SNS reagovat.

Lista koju su pridvodili naprednjaci je ubedljive pobide odnela u svim mesnim zajednicama u centru grada, na Prozivki, u Dudovoj šumi, ko i u nikoliko prigradski naselja.

U Savezu vojvođanski Mađara, koji su na ovim izborima osvojili drugo misto, ističu da su ostvarili duplo bolji rezultat u odnosu na 2011. godinu.

Izbori za Skupštine mesni zajednica u Subotici su sprovedeni u svi 37 mesni zajednica, na 104 biračka mista. Pravo glasa je imalo 131.012 birača.

Na biračka mista izašlo je 30.667 birača, odnosno 23.41 odsto ukupnog biračkog tila, što je približan procenat glasova ko i na prithodnim izborima.

V. K.

U BUNJEVAČKOJ MATICI ODRŽANA TRIBINA „SUBOTIČKO NARODNO POZORIŠTE NEKAD I SAD”

Simbol Subotice

U prostorijama Bunjevačke matice u utorak, 28. jula, održana je istorijska tribina, na kojoj je riči bilo o istorijatu subotičkog Narodnog pozorišta, a cila manifestacija protekla je u znaku podsićanja na kadgodašnji izgled Pozorišta.

U programu pod nazivom „Subotičko Narodno pozorište nekad i sad” govorio je **Mijo Mandić**, dipl. ing. arhitekture i istraživač istorije Bunjevaca, koji se tokom večeri osvrnio na istorijat Pozorišta, počev od izgradnje, priko pozorišnog programa, menjanja imena. Prisutni su mogli da čuju kako se gradilo, funkcionisalo, zašto je srušeno i na kraju kako je tekla izgradnja Narodnog pozorišta, koje je rekonstruisano u nikoliko faza, da bi, napokon, posli puni osam godina, Subotičanima bili otkriveni i poznati korintski stubovi, koji, nuz ostalu arhitekturu centra varoši, pridstavljaju pripoznatljiv simbol Subotice. Prisutne je kroz tribinu vodio **Marko Marjanušić**, a prateći dio činila je izložba slika **Marije Horvat**, koja je fotoaparatom ovikovičila kadgodašnje Narodno pozorište, rušenje, faze rekonstrukcije i na kraju novo lice centra varoši.

M. Mandić i M. Marjanušić

– Kulturne tradicije Subotice su zdravo dugačke, a centralno misto u njima pripada pozorištu. Počeci pozorišnog života vezuju se za 1741. godinu, kad je odigrana prva pridstava u tadašnjoj Franjevačkoj gramatikalnoj školi, na jeziku Dalmata – ovim ričima Mijo Mandić započo je pripovitku o subotičkoj pozorišnoj sceni.

– Na Roginu baru je 1853. godine nasuta zemlja. Hotel je završen 1853. godine, a pozorište 1854. Od samog početka prisutne su rasprave gradski čelnika, dal adaptirat postojeću zgradu el novu. Za otvaranje pozorišta grad se dobro pripravio i angažovan je Đerđ Telepi, budimpeštanski glumac, umitnički zanatlija, slikar, dekorater, mašinista, graditelj, rekvizitor, rukovalac vatrom, svitlošću i senkama.

Nova zgrada nikla je posli godinu dana, al na korintske stubove nije dospio naziv Pozorište, već Hotel kod grada Pešte, jel su gradski oci mislili da je to isplativije.

– U periodu od otvaranja zgrade pa nadalje u Subotici su gostovale pozorišne družine iz Mađarske, Nemačke, putujuća pozorišta i Srpsko narodno pozorište iz Novog Sada, koje je 1900. godine gostovalo u Subotici i održalo jednu praizvedbu „Lipa Bunjevka”, autora Velje Miljkovića, mladog glumca, a ovaj komad imo je neopisiv uspih.

Zgrada je obnovljena 1904. godine i tada je na nju metnut natpis Gradsko pozorište, umisto dotadašnjeg Hotel kod grada Pešte. Posli tog uslidila je rekonstrukcija. Proširena je scena, balkon je podignut, tako da je subotički teatar imo najveću scenu i počele su pridstave povodom 50 godina pozorišta.

– U jesen 1920. godine osnovan je Pozorišni odbor, a zafaljujuć njemu počima i organizovanje pozorišnog života u Subotici. Godine 1921. rišeno je da se izgradi kamerno pozorište, pripravljeni su nacrti, al zbog nedostatka novca, opet se odustalo od izgradnje – divani Mandić.

Tri godine kasnije pripovitka se ponavlja, pa do izgradnje opet nije došlo. U periodu izmed dva svitska rata u Subotici nije postojalo stalno pozorište, a u jesen 1945. godine zgrada subotičkog pozorišta postala je stalna kuća profesionalnim ansamblima, pa je tako posli više od 90 godina varoš dobila svoj stalni ansambl i svoje pozorište.

Četri decenije kasnije, 1985. godine, zaključeno je da zgrada ima nestabilne temelje i da se mora rušit.

– Formiran je Savit za rekonstrukciju. Sagledavajuć rad tokom prithodnog perioda, a povodom 130. godišnjice rada, gradske vlasti su, posli mnogobrojni rasprava i kolebanja 1985. godine prihvatile da se u Suboticu pozove Ljubiša Ristić. Pet godina kasnije izvršena je još jedna analiza, koja je bila suprotna prithodnoj i koja je upućivala na to da su oštećenja nastala zbog nesavesnog održavanja.

Postavši upravnik pozorišta, Ristić je zgradu zateko u oštećenom stanju i sa dva odvojena ansambla – mađarski i srpski.

– Spojio je ta dva ansambla u jedan koji je igro pridstave na svim jezicima kojima se u SFRJ divanilo, sprovodeć u dilo svoju staru zamiso o jedinstvenom jugoslovenskom kulturnom prostoru, koju je od 1977. pokušavo ostvarit kroz svoj projekat KPGT (Kazalište-Pozorište-Gledališče-Teatar). Zafaljujuć Ristiću, Subotica je ubrzo postala jedan od pozorišni centara Jugoslavije. Pridstave koje su bile izraz Ristićevog nekonvencionalnog svatanja pozorišta, igrale su se na nikoliko lokacija u varoši.

Ostatak pripovitke o Narodnom pozorištu je poznat. Prija osam godina srušeno je Narodno pozorište, a prošlog miseca Subotičani su ugledali staru sliku Korzoa – pripoznatljive stubove. Natpis iznad stubova usklađen je sa Zakonom o službenoj upotribi jezika i pisma, koji u članu 7. reguliše da se u gradovima di su u službenoj upotribi jezici manjina oni u nazivima navode po azbučnom redu. Kad će bit gotov priostali dio ostaje da se vidi, a do onda, ako ništa drugo, centar grada nam više neće ružit zaštitne građevinske ograde.

S. N.

POZORIŠTE U SLIKAMA

Baveći se fotografijom, Marija Horvat slučajno se tog 17. juna 2007. godine našla isprid Pozorišta i uslikala trenutak rušenja, a upravo ta fotografija izazvala je najviše emocija i kod prisutni na tribini.

– Rušenje je ostavilo na mene jak utisak i ja sam svaki sledeći put kad sam imala kod sebe fotoaparat slikala zgradu i te slike su hronološki poređane i na tribini. U albumu ji imam zdravo tušta, a med njima je i jedna zanimljiva serija. Naime, sarađivala sam sa jednim novinama čiji me je urednik zamolio da svakog 16. u misecu fotografišem isti detalj sa istog mista, a u novinama ta slika je izlazila sa potpisom Mrtva priroda – divani Marija Horvat.

PROGRAM NA BUNJEVAČKOM

Autor tribine posebno se osvrnio na period od 1950. do 1980. godine, kad je u pozorištu postojala i scena na bunjevačkom jeziku. U tom periodu odigrano je nikoliko pridstava na ikavici, zafaljujuć autorima Matiji Poljakoviću, Pavlu Bačiću i Đuri Franciškoviću.

Tokom tri decenije scene na bunjevačkom jeziku prikazane su predstave „Ča Bonina razgala”, „Salašari silom varošćani”, „Ode Bolto na ogled”, „Ča Grgine huncutarije” i „Divojke sa šora”.

USPIŠNO UČEŠĆE SOMBORACA NA SALONU MINIJATURA U ZRENJANINU

„Zrno 2015.” nagradilo Somborce

U organizaciji Udruženja likovni amatera Zrenjanina – ULAZ, 25. juna je svečano otvoren 13. Salon minijatura „Zrno 2015” u Zrenjaninu.

ULAZ broji oko 45 likovni stvaralaca-amatera na čelu s pridsidnicom **Vesnom Cvetkov**.

– Vrlo smo ponosni na naše Udruženje koje je tokom godine organizator tri velike izložbe – Prolićni i Jesenji salon te Salon minijatura „Zrno”. Moram istaknit da su iz redova našeg Udruženja, vrimenom, mnogi amateri sazrili, prišli, te postali profesionalni umitnici priznati u našoj varoši i šire.

Na ovogodišnjem Salonu minijatura učestvovalo je 45 stvaralaca s ukupno 88 radova od koji je 55 radova ušlo u takmičarski dio. Mentori i koordinator Umitničkog studija UG „Bunjevačko kolo” Sombor uzeli su učešće na Salonu „ZRNO 2015” u i odlukom selektorke, akademske slikarke **Jelene Abraham Vujić**, s prva tri mista nagrađeni su mentori Umitničkog studija **Saša Lovrenov** – ulje na lesonitu, „Divojka” i **Miroslav Kolar** – crtež olovkom, „Matriarch“, ko i koordinator **Zoran Dujmović**

Zoran Dujmović

s umitničkom bravarijom „Bunjevka”.

– Sa Somborcima imamo lipu saradnju već dugi niz godina, a sa Umitničkim studijom od nedavno i evo, pokazali su se ko izuzetno uspišni stvaraoci – istakla je pridsidnica Udruženja likovni amatera Zrenjanina **Vesna Cvetkov – i radujem se svakoj novoj i uspišnoj saradnji**.

Motiv Bunjevke u narodnoj nošnji koristili su brojni umitnici u svojim radovima, a pogotovo primenjena umitnost di se i od kuružne, slame, svile, heklanog konca i drugi materijala nastojalo prikazat sve ono što je kakrakteristika Bunjevke u nošnji.

– Odllučio sam da pokušam pridstavit Bunjevku na svoj način – kroz umitnost primenjene kovane bravarije. I ko što se da vidit, a i žiri je tako procinio – uspio sam stvorit „kovanu Bunjevku”.

Somborska „gvozdena lady”- „Bunjevka” je dilo na koje je Zoran izuzetno ponosan, al kako kaže, ode neće stat, već u mislima ima nove, interesantne motive koje će stvorit kroz svoju kreaciju, talenat i kovačku vatru.

R. P.

RADIONICA BUDUĆI MALI NOVINARA DIČIJE REDAKCIJE „BOCKO”

Pripravljanje „Somborske strane”

Nuz svesrdnu pomoć Udruženja građana „Fijaker stari” i podršku NIU „Bunjevački informativni centar” iz Subotice, u subotu, 11. jula, Udruženje građa „Bunjevački medija centar” na čelu s pridsidnicom **Stanislavom Lutkić**, pripravio je prvu litnju radionicu pod imenom „Litnja škula novinarstva”. Radionica je održana na Dičijem odiljenju Gradske biblioteke „Karlo Bijelicki”.

– Namira nam je da se svi zajedno danas upoznamo s dičijim, odnosno omladinskim časopisima i novinama na bunjevačkom jeziku – „Tandrčak” i „Bocko” te da od vas pripravimo buduće male novinare-saradnike koji će sami pisat i objavljivat tekstove, fotografije i likovne radove na stranicama časopisa za mlade „Bocko” – kazala je Stanislava Lutkić.

Nuz pridsidnicu Lutkić, s dicom su radile **Maja Engus, Miroslava Drvar** i **Branka Antunić**. Na kraju radionice, svi radovi su prigledani, a svi učesnici radionice nagrađeni knjigama i časopisima za učešće u radionici. Najbolji literarni rad napisala je **Katarina Kusonić**, 7. razred, a za najlipši crtež izabran je rad **Mile Spremo** koju su posebno nagrađene.

Tokom trajanja radionice, dica su pisala i crtala svoje prve radove na temu kraja škulske godine, raspusta, litovanja i onog čime se bave u svoje slobodno vrime.

– „Bocko” postoji već drugu godinu za redom i evo za sobom imamo šest brojeva. Značajno je naglasit da ovaj list za mlade pripravljaju isključivo mladi, koji ga i uređuju, naravno pod budnim okom naši novinara. Ovom radionicom očekivamo da već od sledećeg broja imamo i rubriku „Somborska strana” di ćemo čitat ono što priprave mali somborski novinari, a sve u okviru projekta „Bunjevačkog medija centra” iz Sombora. Cilj nam je da se naš bunjevački jezik i na ovaj način niguje i da ga približimo mladima, kako Bunjevcima, tako i našim prijateljima – kazo je tom prilikom **Mirko Bajić**, direktor NIU „BIC” i glavni i odgovorni urednik „Bocka”.

Na kraju radionice, polaznike je prid biblioteko dočekalo veliko iznenađenje – konji i fijakeri koji su dicu proneli somborskim sokacima.

Radovi nastali na prvoj radionici u organizaciji „Bunjevačkog medija centra” biće objavljeni u novom broju „Bocka”.

R. P.

ODRŽANA JAVNA RADIONICA UMITNIČKOG STUDIJA UG „BUNJEVAČKO KOLO”

Jel ljubav i umitnost ne poznaju granice...

Javna radionica u somborskom Parku heroja pripravljena je 4. jula u ogranizaciji Umitničkog studija Udruženja građana „Bunjevačko kolo“ iz Sombora.

Najmlađi somborski umitnici, polaznici Studija, crtali su tokom subotnjeg poslipodneva na tri lokacije – u parku na otvorenom, u neposrednoj blizini Karmelićan-ske crkve, u samoj crkvi i u avlijsko-baštenskom prostoru samostana.

Nuz koordinaciju i stručne konsultacije svoji mentora, tridesetak polaznika Studija crtalo je ono što je u neposridnoj blizini na nji ostavljalo najjači utisak. Ono što je obilužilo ovu javnu radionicu jeste tehnika, jel su polaznici radili na viziranju – ko važnom elementu slikarstva. Radovi su rađeni u crtežu, olovkom jel drvenim bojicama.

Tako su se na crtežima našli predmeti iz parka, klupe, kandelaberi, biste heroja... Niki od mladi umitnika potražili su inspiraciju u prostoru Karmelićanske crkve. Najprije, dica su nuz pomoć koordinatora **Antuna Petrovića** upoznala pojedine oltare i detalje vezane za biblijske ličnosti, a potom su, prema svojem izboru, mali umitnici crtali odabrane motive i likove iz unutrašnjeg prostora crkve. Malo stariji, omladinci Umitničkog studija, su u dvorišnom dilu samostana, inspirisani likom Karmelske Gospe, odnosno perspektivom i crkvenim tornjevima radili na svojim crtežima.

Prior Karmelićanskog samostana, **otac Stjepan Vidak** s radošću je komentariso rad Studija.

– Po prvi put se u našem dvorištu i crkvi nalaze mladi umitnici, polaznici Studija „Bunjevačkog kola”. Odlučili su iskoristiti ovaj prostor i odabrati zanimljive detalje koje će prinet na svoj način na papir. Srićan sam što smo u mogućnosti otvorit vrata i samostana i crkve za ove mlade ljude, prvenstveno da oni razvijaju svoje, od Boga dobijene darove. A s druge strane, zaista virujem da otvoriti vrata crkve i samostana lišava ljude možda kakog bauka šta se to nalazi ovde?... Virujem da na ovaj način postajemo bliži građanima grada Sombora.

S obzirom na to da je radionica bila otvorenog tipa, polaznicima Umitničkog studija koji su radili u parku prilazila su dica koja su bila u prolazu, pa su i oni sami prikazali svoj talenat, dok su im iskusniji drugari iz Umitničkog studija spremno dilili sugestije i nike crtačke savite.

Nuz polaznike Umitničkog studija, javnu radionicu su pratili mentori: **Danijel Peršić Dak, Miroslav Kolar, Đurđina Marković** i koordinatori **Vanja Kahrimanović**, **Antun Petrović** i **Zoran Dujmović**.

Iako je raspust već uveliko u toku, većina mališana je svoj škulski raspust još više posvetila aktivnostima u okviru Umitničkog studija, a radovi će na kraju litnje sezone divanit više od riči. **R. P.**

UMITNIČKI STUDIO NA PROSLAVI KARMELSKE GOSPE

U slavu Gospi od Karmela

U somborskoj crkvi sv. Stjepan Kralj s Karmelićanskim samostanom, svake godine se, na dan 16. jula okupi tušta virnika sa sviju strana, koji dolazeć na svetu misu iskazuje posebno štovanje Karmelskoj Gospi.

Svečanu misu je, nuz somborsko sveštenstvo, vodio subotički biskup **Ivan Penzeš**.

Prema običaju i tradiciji, prije mise, u svečanoj procesiji, pored sveštenstva i gostiju u narodnim nošnjama, unosi se kip Karmelske gospe.

Ovo je druga godina zaredom da Umitnički studio daje svoj doprinos proslavi ovog blagdana. Tako su polaznice Umitničkog studija UG „Bunjevačko kolo” - **Vanesa Marković, Nevena Serenčeš, Teodora Janković** i **Daria Zebardast Najjar**, prisustvovale obilužavanju praznika Karmelske Gospe učešćom u svečanoj procesiji u bunjevačkim narodnim nošnjama. Tim povodom,

ŽIVAHNO I VESELO, KAKO I PRILIČI BUNJEVCIMA KAD SE OKUPE DA ŠTOGOD OBILUŽE EL PROSLAVE

Bunjevci i ove godine u Baji

Tradicija odlaženja u Baju za vrime održavanja Bajskog kotlića nastavila se i ove godine, a utisci su samo pozitivni

U subotu, 11. jula, put Baje krenili su pridstavnici više bunjevački udruženja i institucija, a nije zgoreg ni spomenit ji sve redom, a to su: BKC „Bajmok", KUD „Bunjevka", KUD „Aleksandrovo" i NIU „Bunjevački informativni centar". Put do Baje nije dugačak pa se friško stiglo, a jedini je izazov bio di se parkirat u varoši koju pohode ljubitelji đakonija iz kotlića iz cile Mađarske, a bome i gostivi sa strane.

Gužva u centru varoši je bila velika, a dim i miris riblje čorbe teško se mogo obać čak i da je čovik zdravo biro kudak će proć. Kako to već biva kad štogod dobro za ilo zamriši, a svit se radoznalo krene okupljat u želji da se štogod od tog svega i košta.

Po dolasku u „Bunjevački sokak" već je čeko kotlić pod kojim se propaljivala vatra, a tamburaši su rano počeli štimovat žice, ko da su znali da će svirke i veselja bit na pritek. Pa možmo slobodno kazat da je tako bilo do samog polaska natrag u Suboticu.

Ređale su se pisme koje naš svit nisu mogle ostavit ravnodušnim, di god u Mađarskoj živio. Bilo je tu i Bunjevaca iz Baje, Budimpešte i drugi mista. A u kolo je mogo svako ko je znao, il bar mislio da zna igrat. Široke duše, primljena su i dica i odrasli da zajedno igraju i pivaju.

Bila je to dobra prilika još jedared da se i sami podsitimo šta sve od lipote imamo dat i pokazat drugim kulturama. To su uvik bile pa jesu i danas, bunjevačka muzika, nošnja i želja da sa svakim čovikom dobre volje podilimo ono što imamo. Podili smo tako i to naše kolo u koje su ulazili ljudi iz radoznalosti il jednostavno želje da budu dio veselja koji je mnoge prolaznike navo da zastanu i vide kako to izgleda kad Bunjevci sa severa Bačke pivaju i sviraju.

Kadgod je našeg svita u Baji bilo, ko i u Subotici, na svakom koraku. To vrime je iza nas i nema nas danas tušta, a tamo još manje. Zato su ovi bratski dolasci Bunjevaca Bunjevcima toliko važni, i zrače naročitom toplinom i razumivanjom za iste i različite probleme koji nas sve pritiskaju u dvi države.

A za to da ne zaboravimo jedni druge granicu još niko nije izopravljo, i neće. Iće se i ubuduće dok ima našeg svita da nas srdačno dočeka, tako se ni mi nećemo osićat ko stranci nuz nji. Uostalom, u Baji se Bunjevac teško mož osićat ko redovan tuđinac ako zna svoju istoriju i šta su sve vridne ruke bunjevačke u toj varoši izgradile kroz vikove.

T. K. M.

crkvi je uručen dar – ulje na platnu „Sveta Terezija Avilska", autorke Vanese Marković, polaznice Umitničkog studija.

– S obzirom na to da se tokom cile godine obilužava 500-a godišnjica od rođenja Svete Terezije Avilske i da je relikvija–njezino stopalo, positila ove godine i somborski Karmelićanski samostan, odlučili smo da u tom duhu bude i dar našeg studija samostanu. Naša Vanesa je, s puno ljubavi, a možem kazat i hrabrosti, prionila na ovaj umitnički poduhvat i ko što se mož vidit – s njezinom slikom se možmo svi ponosit. Pogoto što će ova slika bit na zidu našeg, somborskog samostana – istako

Umitnice sa priorom S. Vidakom

je **Antun Petrović**, koordinator Umitničkog studija „Bunjevačkog kola".

Ovim je još jedared potvrđena dobra saradnja Umitničkog studija „Bunjevačkog kola" i somborski karmelićana.

R. P.

SIĆANJE NA KADGODAŠNJE OBIČAJE

Misto za odmor i poso u isto vrime

Avgust je najvrući misec u godini, što se kaže kanikula. Posli risa i vršidbe svit se malo više odmaro u debeloj ladovini. Bili su srićni što su obezbidili kruv za svoju čeljad. Dica iz varoši dolazila su na salaš kod rodbine da provedu lito na čistom aeru i zdravoj rani što su kuvale naše domaćice.

Raspust na salašu

Kadgod naši Bunjevci nisu išli na litovanje na more ko danas, lito su proveli na svoji salašima, a i varoščani su volili izać na salaš na više dana u goste sa dicom kad je bio škulski raspust. A kad ji je više, slađe se ide. Ili su šta se skuva, kaki dan taka čast, nije bilo ko danas, jedni ne vole ovo, drugi ono. Ako kogod od dice štogod zanoveta, stariji su kazali, ako ti se ne sviđa poljubi pa ostavi i iđi dalje od astala, drugo nema, slađe ćeš večerat. To je važilo i za dicu u gostima.

Ujtru se rano ustajalo, pa su dica išla čuvat josag za lada. Manja dica su čuvala guske na strnjiki, a veća dica su čuvala svinje i ovce, a oni malo stariji su čuvali krave. Guske se friško naidu, pa same krenu na salaš da piju vode, a dica polagano za njima.

Dičurlija koja su čuvala svinje i ovce imali su lipo napravljene bičove. Bičaje je bilo kratko drveno, koje je bilo našarano i izrezbareno, a na bičaje je bila svezana štranga jedno 2 metera dugačka, na početku je bio svezan koji čvor i navišano kožni šalangova, a na kraju biča je bio švigar. Svinjari su pucali s bičovima da ji čuju druga dica, da su istirali josag. Kad se svi skupe počela je sigranija. Sigrali su se kasalisice, berberečke, gusaka, šuturle, zlatni imena i vije. Što je bilo više dice, to je sigranija bila veselija, to je za dicu bilo pravo uživanje.

Oni veći deranci su išli tražit di ima raniji kuruza za purenje, oni drugi su dotleg čuvali i njeve svinje, pa su svi zajedno ili kuruza. Kuruzi se na strnjiki purili ovako: prvo se kuruzi ogule, iskopa se u zemlji jama jedno 30 centi dužine, širine koliki su klipovi kuruza, a duboko jedno dvadesetak centi. Tamo se naloži vatra, prvo malo strnjike, a posli čukanjica. Kad se napravi žerava, priko se pomeću kuruzi da se peku, kad porumene s jedne strane priokreću se da porumene sa svi strana.

Kad su gotovi, žerava se zavali zemljom da se štogod ne zapali. To su bili tako dobri kuruzi, pa su ji dica u slast poila. Ja sad posli tušta godina, kad se u mislima vratim u ditinjstvo jasno vidim sliku veseli drugova i drugarica pa ko da ostim miris pureni kuruza na strnjiki. Te radosti iz ditinjstva kad smo bosonogi trčali, neću zaboravit do kraja života.

Krave su se čuvale nuz atarske putove di ima trave i nuz gvozden put. Kad dica dotiraje josag na salaš, ručaje, pa se izađu sigrat na ledinu, na travi u debelom ladu ora, brista el duda. Trčali su bosi po travi, penjali se na drveće, skakali su udalj, uvis i priskakali kaki jendek. Rasli su pravi, nije njim se kičma krivila, a zdravo je naritko kogod imo ravna stopala.

Deranci su pravili štule, pa se nadmićali ko mož najdalje otić na njima. Pravili su aždaju i puštali da leti, i loptali se krpenjačom. Curice su se sigrale s bebama od krpe i plele od slame prstenove i lančiće.

Poso i kanikula

Sva su čeljad ustajala rano, da se za lada uradi poso što je tribalo uradit. Jedni su ugarali strnjiku, a drugi zaperčili kuruze za lada. Žene su pravile veliko spremanje, iznesivale su sunčat ruva, suknene pregače, ponjavice, cvetere, kapute sa striganom, šepice kožuve, popršnjake, rojtaše i kašmire, jel to su vuneno najvećma napadali moljci.

Danas se najviše nosi poliester, poliamid i najloni, a to ni moljci ne vole, pa ga i ne napadaje. Nosilo se i perje na sunčanje. Kadgod je svaki od rođenja do kraja života spavo na perju i nikom nije smetalo. A danas su perje poizbacivali iz kreveta, jedni čerez astme, drugi čerez alergije, a treći čerez mode, pa spavaje na sunđerima i veštačkim uzgljancama. Sve se domaće i prirodno zaminilo s veštačkim, pa čak i rana. Svi prilaze na brza i gotova ila. Malo nas je koji još kuvamo ona prava bunjevačka ila koja su ukusnija i zdravija.

U avgustu zrija najviše voća koje se duncuje, suši i kuva onaj pravi domaći pekmez. Za teju se skupljo cvat od lipe, titrice, majčine dušice, koprive, mente, nevena, hajdučka trava, bili slez, drškovi od višanja, listovi tunje i još kojišta. Naše domaćice su znale koja teja je za čega dobra, pa su tako ličili svoju čeljad.

Kad prođe polak avgusta onda se pravila tarana i sušila na velikim astalima na bilom čaršapu. U to vrime su i štirku pravili, jedni od žita, a drugi od krumpira. Štirke je tribalo fajin jel se kadgod više štirkalo.

Veliki sveci

Krajom avgusta se brao cincokret, a to je bio spor poso, jel se kadgod sve ručno radilo. Al nise baš svaki dan radilo, bilo je dosta svetaca, nedilja, slavlja, proštenja i dužijance. Velika Gospojina je kadgod bila velik god i naša dužijanca. Cure su za taj dan dobijale nova ruva i svilene marame, a momci odila, pa su tako svečano obučeni išli u crkvu na dužijancu, a poslipodne u kolo.

Avgusta 16. je sveti Roko kojeg su naši prici zdravo poštivali. U zavitnoj kapelici se služila sveta misa, a posli mise se išlo u Dudovu šumu di je bio kip svetog Roke kako drži kugu svezanu na lancu. Na taj dan se strogo postilo od vrimena kad je uzeta zavitna post, a posti se i dan-danas i moli se svetom Roki da nas sačuva od strašne bolesti kuge koja je napadala svit, josag, pilež i pacove, a buve su prinosile kugu.

Poslidnje nedilje avgusta je proštenje na Bunariću, to je nama najbliže Marijino svetište. Ko sveto misto se spominje zdravo odavno, a križ je podignut 1893. godine. Jedna legenda o Bunariću kaže da je blizo živila jedna bolesna divojka od koje su i doktori digli ruke, jel joj nije bilo pomoći. Kad jedno jutro kaže da joj se ukazala Gospa i kazala joj da se umije i napije vode sa izvora pa će ozdravit. Čeljad su mislila da je u vatri i da bunca. Al otac upregne konje pa je odno tamo, ona je oma našla izvor za kojeg niko nije znao. Umila se i napila te vode i posli tog je brzo ozdravila. Kad se to pročulo, druga čeljad su išla tamo i velik broj je i ozdravio.

Iz daleka su čeljad dolazila na zaprežni kolima i donesivali su dicu i bolesnike, pili su vode s izvora, umivali se, prali rane i tušta nji je ozdravilo. U ovom vrućem misecu se najviše odmaralo i uživalo u debeloj ladovini, družilo se i komšijalo. A za mlade se pravila kola, igranke, po salašima na velikim ledinama. Tako su se mladi družili, zabavljali i zaljubljivali.

U zagljaju misečine i zvizdanog neba, i u misecu cvića, od kojeg se širio miris na sve strane. U kadgodašnje vrime nikad nijedna divojka nije išla kod momka kući. A curini roditelji nisu dopuštali da joj momak ulazi u sobu. Cure su znale do koje granice se smi doć kad je ljubav u pitanju.

Tako je kadgod prolazila bezbrižna mladost, najlipše dobo u životu. Danas mladi sve imadu, od kompjutera, laptopa, mobilni telefona do drugi aparata koji njim krive kičme, gube vid i zraći ji. A opet nisu zadovoljni, ne znaju uživat u svemu što imaje.

A. V. K.

Sveci koji se spominjemo

Porcijunske gospe se spominjemo 2. avgusta. To je bila velika svečanost po crkvama. Virnici se na taj dan ispovide i pričeste. Blaženog Augustina Kažotića se spominjemo 3. avgusta. Snižne gospe se spominjemo 5. avgusta. Kad su jedared crkvene vlasti tili gradit crkvu u čast Blažene divice Marije i kad su tili izabrat misto di će se gradit, na veliko čudo jedno je brdo osvanilo pokriveno snigom u avgustu misecu. Tamo su sagradili crkvu i nazvali su je crkva Snižne gospe.

Priobraženja Kristovog se spominjemo 6. avgusta, kad se Isus Krist priobrazio prid svoja tri apostola Petrom, Ivanom i Jakovom u Galileji na gori Tabaru. Isus je prominio svoj izgled i navistio slavu o Kraljevstvu Nebeskom.

Svetog Dominika se spominjemo 8. avusta. Rođen je u Španiji, bio je svećenik, osnivač reda pripovidnika koji se po njemu zovu dominikanci. Svete Klare redovnice se spominjemo 11. avgusta. Divojka iz ugledne porodice slušala je pridike svetog Franje i odlučila se protiv volje roditelja na redovnički život. Umrla je 1235. godine.

Maksimilijan Kolbe, svetac novijeg vrimena, bio je svećenik, ositio je veliku pobožnost Majki Božijoj, pa je u Rimu osnovo Udruženje Brezgrišne 1917. godine. Iako je bio plućni bolesnik, krene u Japan i u Nagasakiju sagradi samostan. Napiso je časopis „Vitezovi brezgrišne" 1922. godine na poljskom, a 1930. na japanskom jeziku. Bio je više puti apšen i puštan. Tako je 1940. godine dospio u zloglasni logor Aušvic. Tamo se sa zatvorenicima molio, ispovido ji, a umirućima davo poslidnju utihu. Kad je u jednoj kaznenoj akciji više osuđenika bilo osuđeno na smrt. Kolbe se dobrovoljno javio da iđe u bunker gladi misto jednog čovika koji je imo veću porodicu. I u bunkeru gladi nije bio očajan samo zato što mož dat snage drugima da izdrže do kraja. Kolbe nije umro od gladi i žeđi, već od otrovne inekcije koju su mu dali jel njim se činilo da pridugo živi u bukeru gladi. Kolbe je umro za bližnjeg 14. avgusta 1941. godine prid Veliku Gospojinu. Papa Ivan Pavao II ga je 10. oktobra 1982. godine proglasio svetim.

Uznesenje Blažene divice Marije, Veliku Gospojinu, slavimo 15. avgusta. Veliki znak pokaže se na Nebu, žena obučena u Sunce, misec joj pod nogama, a na glavi kruna od 12 zvizda. Uznesena je sveta Bogorodica u nebesko kraljevstvo.

Svetog Roku slavimo 16. avgusta. On je zaštitnik od strašne bolesti kuge. Rodio se 1295. godine u Montpelieru, a tamo je i umro sa samo 32 godine života. Sv. Roko je rano osto siroče, pa je posli smrti roditelja sve svoje veliko nasliđeno imanje podilio sirotinji. Godine 1317. se uputio u Rim ko hodočasnik, u ruki je imo štap. Nigovo bolesnike zaražene i mnoge je znakom križa izličio. Kuga je napadala ljude i sve životinje, pa i pacove. U Subotici je dvared zavladala kuga, 1709. i 1738. godine, kad je sagrađena zavitna kapela u čast svetom Roki, a zavitnu post su uzeli 16. avgusta, koju svit i dan-danas drži, sićajući se strašne patnje naši pridaka.

Svete Jelene, majke cara Konstantina Velikog se spominjemo 18. avgusta. Svetog Avgustina se spominjemo 28. avgusta. On je sin svete Monike, profesor u Milanu, a posli u Rimu, osnovo je red augustinaca. Poslidnje nedilje avgusta je proštenje na Bunariću.

A. V. K.

BUNJEVAČKA ZDILA

Paprike i čokolada

Užna od paprika

10 babura sridnje veličine
60 deka mlivenog mesa, svinjskog el živinskog
6 kašika pirinča
1 glavica crnog luka
1 jaje
1 kašika vegete
malo papra i sitne paprike
po litre paradičke iz boce
Za zapršku:
2 kašike masti
1 kašika brašna
po kašike sitne paprike

Meso, isickan luk, pirinč, jaje, dodat vegetu, papar, sitnu papriku, pa sve dobro izmišat i punit očišćene i oprane paprike. Poslagat paprike u labošku, nalit litru vode i paradičku iz boce.

Paprike kuvat na laganoj vatri da ne popucaje. Kad se upolak skuvaje napravit zapršku, nalit na paprike i još malo kuvat.

Zapečene paprike

8 paprika babura
2 krumpira
1 šargaripa
1 celer
1 jaje
10 deka sira
2 kašike skorupa
sitno isickan pešinov list
1 glavica luka
deci vode
kašika masti

Krumpir, šargaripu i celer prokuvat, kad se ocidi istrenicat i dodat sir, skorup, isickan peršinov list, crni luk i jaje, malo soli. Sve izmišat i punit očišćene paprike, pa ji poslagat u tepciju. Dodat mast i vodu i metnit da se peče.

Čokoladne kocke

6 jaja
6 kašika brašna
1 kašika pra čokolade
malo cimeta
polak praška za pecivo
1 kašika pekmeza od zerdelija
Od ove mišavine ispeć 3 manje piškote.

Za krem triba 3 jajeta, 30 deka šećera, 10 deka čokolade, 1 maragrin, 15 deka mliveni ora 1 kašika pekmeza od zerdelija.

Jaja, šećer i čokoladu prokuvat na pari, kad se počme zgušnjavat sklonit i ostavit da se proladi, dodat umućen margarin, orase i pekmez. Sa ovim kremom namazat piškote. Odozgor iđe glazura od čokolade. Kad se oladi isić na kocke.

A. V. K.

SIĆANJA PETRA IVKOVIĆA CORDE, PENZIONERA I GLUMCA AMATERA IZ LJUTOVA

Deset života Cordini

Petar Ivković Corda, rođen Ljutovčanin, sad penzioner, je ko u onoj narodnoj o devet života mačkini, zabilužio teške situacije kad je bio sačuvan samo čudnom rukom sudbine. On nike od ti datuma smata svojim rođendanima

Ne slavim samo jedan rođendan – započo je svoju pripovitku **Petar Ivković Corda**, otac dvi ćeri.

– Moj prvi rođendan je 27. juna, kad sam rođen 1947. godine. Drugi rođendan slavim 6. aprila 1959. godine. Struja je u Tavankut došla '58. godine, a slideće je ujak uvo struju u kuću. Ja sam našo jednu sijalicu od baterije i nisam znao dal je ispravna. Smislio sam ja nju isprobat, pa ima struje u kući. Namotam pocinkovan drot na sijalicu, a drugi metnem pod sijalicu i gurnem u konektor. U krug dva metera bljesne, a mene odbaci jedno 4-5 meteri dalje i izbije osigurač na banderi. Ja onda od uje uteknem u Mirgeš kući. Ovi jave Eleketrovojvodini, kažu šta se desilo. Jel je deran poginio, pitaju oni. Nije, pobigo je kući.

– Treći rođendan slavim 22. avgusta kad sam '69. godine bio na dosluženju vojnog roka u Postojni. Dolazio sam na odsustvo vozom koji je išo od Trsta za Suboticu, u stvari za Beograd, a u Vinkovcima se prisidalo za Suboticu. I kad sam došo u Zagreb voz je skoro tribo da krene, a mene ko da kogod vuče za rame i gura iz voza. Voz je već krenio jedno 50 meteri iz stanice i ja iskočim napolje i ostanem u Zagrebu. Prođem kroz Zagreb, razgledam ga i uveče u deset imam voz za Suboticu. Kad sam došo na stanicu priko razglasa kažu, voz za Suboticu saobraća priko Križevaca i Osijeka. Je, što sam ja srićan što sam osto u Zagrebu, kažem, sad bi ja čeko tamo u Vinkovcima. Kad u 10 sati javlja-

Petar Ivković Corda

ju teška železnička prometna nesrića kod Dugog sela. Voz je išo prema Vinkovcima i sudario se s teretnim vozom iz kojeg sam izašo. A bio sam u drugom vagonu, drugom kupeu od lokomotive, a na suprotnoj strani kupea bila su dva vojnika, iz Niša i Vranja, i oni su poginili. To sam sazno sutradan na vistima. Onda sam plako. Kogod me čuvo i spasio.

– Oktobra 10. iste godine sam u vojski nastrado. Pozlilo mi je i mene su kolima hitne pomoći nosili u Ljubljanu. Ja se ničeg ne sićam, ni di su me nosili, ni šta je sa mnom bilo, tek sutradan poslipodne kad sam došo sebi sestrica mi je kazala da je čitavu noć prisidila kraj mene. Tamo sam provo 10 dana i onda su me puštili ko oporavljenog. Jel ja sam u vojski radio ko električar brez diplome. Proverili su kod mog majstora u Štrosmajerovoj, Bešnjei Mihajala. Ja sam po zanatu bio priučeni električar.

– Onda, 11. jula '73. godine nesrića u „29. novembru" na poslu, di sam se zaposlio '71. godine. Pao je s lanca čerek od jedno 120 kila na vrat i poklopio me. Kad su digli čerek, ja sam bio sklupčan, u nesviti, ničeg se ne sićam. Nosili su me u bolnicu, fala bogu osto sam živ. Srića je u tom, kazo je doktor, što me onaj mekši dio udario, jel da je udarila kost, na mistu bi me ubilo.

– Iste godine u Ljutovu, kod kuće mi pozlilo. Telefona nema i mama je očla kod stražara Nikole Vizina, on je zaključo portirnicu, upalio svoja kola, došo, odno me doktoru. Doktor Jović u Tavankutu je samo to kazo, posli su mi kazali, do jutra će valjda izvuć, a dalje ćemo vidit. Ujtru su me odneli u bolnicu, to mi je mama pripovidala, ja se ničeg ne sićam, 3 dana i noći sam ležo u nesvisti. Fala bogu, evo, oporavio sam se. Doktori mi nisu tili kazat šta mi je bilo. Samo znam da su mi 3-4 puta kičmu bušili.

– Slideće je nesvisno trovanje gusationom 5. maja '83. godine. To je otrov za prskanje voća. Ona priko kože ulazi u krv. Nisam znao. Ja sam ga razmiravo rukama, on je letio, prašio se. I kad su me odneli u bolnicu oma su me odneli na reanimaciju. Bio sam još pri sebi, i pito sam šta ću ja ode. Ništa me ne boli. U jednom momentu sestrica dotrče i proverava. Iznad glave mi bio monitor, teško mi je bilo divanit, al sam ipak ispripovido jedan vic. I kažem, sestrice ni infuzija ne iđe. Sad ću ja, kaže ona, i pumpicom stisne. Kad vas zaboli ruka kažite, a mene ko da je štogod ubolo u srce, i kažem joj. Sad je dobro, kaže ona. Tek mi je sutradan kazala da je meni srce stalo. Al ga je na vrime pokrenila.

– Godine '99. za vrime bombardovanja kod kuće smo mrvili kuruze i odjedared je meni pozlilo. Samo sam se spuštio kraj džaka i tamo osto. Komšija nema dozvolu kod sebe, al sam mu kazo, nosi me doktoru ako oćeš, i on mene odnese. Kad je doktorica vidila, kaže pod hitno u bolnicu. Posli svega kad sam došo sebi doktorica je kazala, sat vrimena da ste došli kasnije, ne bi morali dolazit vamo već na groblje.

– Jednog februara bisnilo u kući. Imali smo štene pacovčara, to je bio moj ljubimac, lisica ga naklala i on je pobisnio, a ja nisam znao. Imo sam otvorenu ranu na ruki, a ja sam ga ličio. Kad sam vidio drugi dan da mu nije bolje odnesem ga ja kod Grge Tikvickog, u ambulatu. On kaže, meni ovo liči na bisnilo. Meni

ovako očla kosa gori kad sam čuo. Ništa kaže, mi ćemo odraditi šta triba, al ako štene ugine nemoj ga dirat rukama, neg najlonske kese na ruke, a ostalo zapali. Kad ponediljak ujtru on mrtav. Donesem štene kod veterinara, a oni ga pošalju u Pasterov zavod. Kad stiže rezulat da je pozitivan. Dolazi inspekcija da dezinfikuje salaš. Drugi kerovi su bili kalamljeni, a dva matora su uspavali. I oma kaže, svi doktoru, nas šest. A meni, vi ujtru idite u bolnicu na zarazno.

– Zafaljujem se doktorici Kurdali koja je bila na zaraznom odiljenju, da nas je primila i ispisala je da iđemo u Pasterov zavod da primamo injekcije u Novi Sad. Od zetovljevog brata smo dobili auto, pet mož stat, a ima nas 6. Ja nazovem prijatelje da nas odvezu. Kome god sam kazo zašto mi triba, niko nije tio. Ko zadnjeg sam nazvo Radeta Erčića. Kaže on za 20 minuta sam u varoši. I očli smo tamo, i kaže doktor Stankov kome triba injekcija, a meni kaže, ne, ne triba. On me je lizo, kažem. Ne, ne, ne triba. Znate šta doktore, ako se ja inficiram, uzeću pištolj, ubiću vas i sebe. Jel od bisnila lika nema.

– Sutradan dođem ja kod doktorice Kurdali i kažem joj šta je bilo, a ona meni, ako primetiš da ti je loše hitno dođi i uđi priko reda. Posli dva dana ja ujutru primetim da mi je loše. Odem kod doktorice, ona me uvede priko reda, postavi pored česme i pušti vodu, i ja se sav naježim. Pod hitno vadite krv. Kad su dobili rezultat kaže, pod hitno u Pasterov zavod. Na vakcinu. Kažem, podne je dok stignem, a oni do dva rade. Ne, kaže ona, oni će vas tamo čekati. Ja autobusom u zavod kad dežurni doktor Stankov. Kad me vidio, on poblidio i ukočio se i ništa da kaže. Jel doktorica me je pitala koliko je dana prošlo od kontakta sa kerom, 26 kažem. Dobro da nije prišlo 30 dana, da jeste pomoći nema. Doktore, ja sam kazo oma da to triba radit. Dobro, onda ćeš dobiti koktel injekcije. Oma dobijem 3 injekcije, i onda svaka 3 dana.

– Januar 2009. godine, trovanje furadanom nesvisno. Nisam znao da u džaku s otpadnim krpama ima starog kuruza farbanog furadanom. Ja u parasničku peć bacim taj džak da izgori, jel grijo sam peć za spavanje. Furadan kad gori pritvara se u bojni otrov. Kad sam završio loženje zet došo sa posla, kažem ja, meni nije dobro, nosi me u hitnu. Sa hitne me pošalju u bolnicu, tamo mi izvade krv i kažu zetu, on mora ostat. No, fala bogu i tu sam se izvuko.

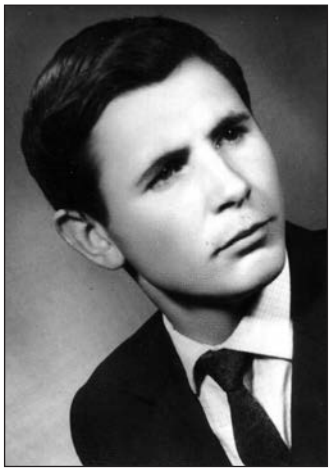

Uspomena iz mlađi dana

– Sobu nismo mogli koristit 6 miseci, morala je bit otvorena pendžer, šta više, ta peć je morala bit srušena i pravili smo novu. To je jak otrov, sad je kod nas zabranjen u poljoprivredi. Ostalo mi je podrug litre furadana, i šogoru triba za kuruze. Dođi, nosi, samo da ga ne vidim kod kuće. Al ja opet ne razmišljam glavom da uzmem rukavice, jel na njoj je ostalo kako se livalo, i onda posli desetak sati ponovo u bolnicu. Ponovo trovanje sa furadanom. Samo manje neg prija.

– Onda sam počo da postavljam pitanje sebi, kako to, kogod me je sigurno spašavo. Sve dok nisam sazno prija koju godinu da svako ima svog sveca zaštitnika u životu, i saznam da je meni to sveti Ilija Gromovnik. Jel kad sam bio svinjar, gazda me istiro da čuvam svinje, a bilo je već oblačno na njivi, i puko je grom, mene je štogod udarilo o zemlju, al fala bogu živ sam osto. Znači, štogod me u životu štitilo. Kad sam sazno da mi je sveti Ilija zaštitnik, svake godine 20. jula ja ništa ne radim, u crkvi osvetim sviće, pa kad grmi upalim te sviće, i pristaje grmljavina okolo. I moji prijatelji i komšije su se uverili u to.

Corda je rođen u Mirgešu, 4 razreda završio je u Mirgešu, a od 5. u Tavankutu. Do Tavankuta je trčo u škulu i natrag. Bio je najbrži u selu, brži i od traktora koji su imali, „fergusona" od 28 konjski snaga, a dao mu je još 50 meteri fore. Kad je svršio osnovnu školu konkuriso je za vojnu školu i primljen je, i '63. godine je očo u vojnu školu u Zadar. I tu mu je u februaru slideće godine na času fizičkog pozlilo i tu su ga na betonu polivali vodom da dođe sebi. Tribali su ga slat na komisiju u Split, al stražista doktor, tako da je u lito na vežbi osto na betonu ležat, ni ustat.

– Odneli su me. Ja sam dobio čin, i nisam mogo dalje, tio sam da me liče, al oni su kazali ne triba. Proglašen sam nesposobnim i poslali me kući di sam 4 godine bio nesposoban za vojsku.

Onda se prijavio na berzu rada. Sutradan sam počo radit u četkari kod Majšanskog mosta. Mama mi nije virovala, drugi iđu po po godine na berzu i ne moždedu da se zaposle! Tu sam bio i pridsidnik sindikata. Deranac od 17 godina!

– Radio sam tamo dok se četkara nije zatvorila, posli sam radio kod električara Bešnjeia. Posli okupacije Čehoslovačke '68. godine ja dobijem poziv za dosluženje vojnog roka u Postojni u četi za vezu, za telegrafistu. To mi nije išlo i postave me u operativni centar za praćenje aviona – pripovida Pere Ivković o svom životu.

Tu se Corda sića tušta dogodovština pa i jedne na vojnoj vežbi di je mislio da će zaradit kaznu, al zbog svoje domišljatosti eto nagrade od 14 dana odsustva.

– Mi na vojnoj vežbi na plus 40 stepeni. Sav obučen, zakopčan i utegnut po propisu. Komandant puka obalazi i pita svakog kako i di živi, svi razdljeni, a ja utegnut. I pita on mene, zar ti nije toplo? Kad jezik zna bit brži od pameti, i kažem, druže potpukovniče, kaka je to ovca koja ne mož izdržat svoje runo! Istog momenta se sitim da sam pogrišio i kažem, druže potpukovniče, mi se nalazimo na vojnoj vežbi, ovo se smatra ko ratno stanje, ja u svakom momentu moram biti spreman na dejstvo! On se okrene načelniku veze, sutra kad se vratimo u kasarnu kaži komandiru čete da piše 14 dana nagradnog odsustva.

Kad se vratio kući radio je zemlju jednu godinu, pa u „29. novembru" dok se nije zatvorio '98. godine. Na Zavodu za zapošljavanje je bio do penzije. Radio je svoju zemlju.

U KUD „Ljutovo" se tio uključit još dok je radio u „29. novembru", al nije mogo zbog smena, al čim je pristo da radi posto je član dramske sekcije.

– Odkad smo formirali Udruženje građana „Bunjevci–Ljutovo" u Ljutovu, organizovali smo „Siroti bal", a za Poklade „Maska svatove" što je zdravo dobro primljeno. Ovo je izvanredno uspilo. Spremili smo i Dužijancu. Kako se kadgod radilo oko žita. Sve starovinski način, nije bilo vijanja neg sve polako, natenane.

Na kraju ovog divana Pere Ivković je kazo da samo za jednim žali u životu.

– Samo za jednim žalim, a možda je i dobro. Ja sam se '72. godine sa društvom spremo da odem u Nemačku na rad. Međutim, mama i baba su bili bolesni, plaču, ostavićeš nas na milost i nemilost. Ja se sažalim na to. Posli gledam, ovi koji su očli, vratili su se sa penzijom od 1.200 evra, a ja imam samo 19 iljada.

E. B.

ŽIVOT NA SELU, PRIDNOSTI I MANE: MIROSLAV ŠARČEVIĆ

Ostaje na didovini

Atarski put koji je nedavno spasio Šarčeviće od blata bio je jedna od prikritnica u razmišljanjima dal ostat na salašu. Na salašu postoje dani kad se radi tušta, al i oni kad se radi baš tušta. Stočarstvo je zapostavljena grana poljoprivrede, a država bi tribala više pomoć, bar mladima prid kojima je život

Do salaša familije **Šarčević** iz Novog Žednika stiže se novim atarskim putom, o kojem je već bilo riči u „Bunjevačkim novinama“. Kako kaže domaćin, **Franjo Šarčević**, nov put je spas za njega, njegovu familiju, al i konje koji su dosad vukli mliko, osnovni proizvod od kojeg Šarčevići zarađuju za kruv, često kroz blato.

– Taj put ne da nam je olakšo poso neg nam je tušta pomogo, spaso nas je. Danas, da bi bilo di mogo radit i opstat, put je osnova. Znači nam, jel mi više nismo u blatu, a dolazi nam i kamion po mliko. Mogli bi sad i dalje proširivat farmu – divani Franjo Šarčević, a potom podvlači i najvažniju ulogu puta, koja je i u skladu sa našim divanom o mladima koji ostaju na selu:

– Sin će mi ostat na salašu, ostaće na didovini!

Kako saznajemo salaš je na ovom mistu odavno, a u familiji Šarčević je od četrdeseti godina prošlog vika. On je pritrpio više renoviranja, dograđivanja, a plan je da tako bude i dalje. Ono što je sigurno, na salašu i oko njega, uvik ima dosta posla.

– Na salašu uvik ima posla, 24 sata na dan, sedam dana u nedilji. Što kažu, ima dana kad se radi tušta, a ima i oni kad se radi baš tušta. Bavimo se najvećma stočarstvom, kravama. To je „robijaški“ poso, jel si vezan za nji. Ne možeš da planiraš da digod odeš na duže, nema vikenda, nema sveca. Čim nisu par sati tu, oma se primeti, el nešto fali, el se štogod desi. Cile godine pripravljaš ranu da bi tokom 4-5 miseci zime mogo preživit. Radimo i oko 25 hektara zemlje, dobro bi bilo još. Fali nam rane za stoku koju imamo trenutno, a možda bi se malo i proširili. Imamo trenutno 23 muzne krave, 7-8 junica, a planiramo da se proširimo do 33-35 krava, samo ako bude malo bolje u stočarstvu.

U stočarstvu nema godišnjeg odmora, litovanje, vikenda ni sveca, samo postoji rad

Na pitanje dal jedna porodica od ovog mož živit, Šarčević stariji, mireći uloženi rad i ostvarene prihode kaže:

– Ovako, uz tušta rada i odricanja, može se preživit, al se mora dobro planirat i pazit na svaki dinar. Evo, sad je suša, pitanje je šta će bit sa kuruzima, ako ovi svi odu u silažu, moraće se kupovat koncetrovana rana.

Njegov sin, **Miroslav**, bar zasad, ne žali što se odlučio da nastavi porodični poso. Što bi se kazlo, svoj je čovik, ima i škule, al je odlučio da život nastavi na salašu.

– Naviko sam na život na salašu, imo sam tu lipo ditinjstvo – divani nam Miroslav, al oma dodaje da se sa poslovima na salašu upozno još ko dite.

– Rano sam se naviko na brojne obaveze na salašu, još u ditinjstvu, kako one oko obrade zemlje, tako i one oko staranja o josagu.

Čujemo da je po struki mašinski inžinjer, zanimanje je to za koje, očekivamo, uvik ima potražnje, no, naš sagorovnik je odlučio da se bavi onim što je zavolio u ditinjstvu.

– Ljubav prema salašu, zemlji, stoki je od ditinjstva tu, a i nikako nisam imao ozbiljnije ponude za poso. A ako se zaposlim, onda je jasno da ne možem istim tempom radit poslove na salašu. Da sam moro da odem sa salaša, sigurno bi me bolilo. Sigurno bi razmišljo, šta bi bilo da sam osto. Ne možem se baš ni zamislit da sidim u kancelariji od 9 do 17 sati, naviko sam bit na otvorenom, jeste da ima posla, al mož bit i lipo. Išo sam i na više razgovora za poso, često su to bile zdravo niske plate, a ono što je bio najveći problem je što su tražili inžinjere sa iskustvom. Kako mi, koji smo tek završili škulu, možemo imat radnog iskustva? Put koji je nedavno rišen mi je možda i bio tas na vagi da ostanem.

Bit u prirodi je lipo, divani nam Miroslav, al, svaka medalja ima i dvi strane.

– Svaki poso ima pridnosti i mane, ovo na salašu triba i fizički

DRŽAVA BI TRIBALA POMOĆ MLADIMA

Ono što, prema ričima Miroslava Šarčevića fali, jeste veća pomoć mladima, pogotovo u stočarstvu.

– Država bi morala štogod da uloži u nas, da nas stimuliše sa povoljnijim kreditima, da jedan dio bude bespovratan. Jel, šta ću ako uzmem kaki nepovoljan kredit, biću zakovan 25-30 godina. Čini mi se da smo pokatkad ostavljeni na milost i nemilost, a ako se ovako nastavi, neće bit dobro.

Franjo i Miroslav Šarčević sa ljubimcima koji su, ne tako davno, nosili mliko kroz blato

izdržat, jel si praktično 24 sata ti u poslu, i ujtru i priko dana i uveče.

Škulovanje mu sigurno nije bilo protraćeno vrime, u to je ubiđen, a dio onog što je učio u škuli, već primenjiva. Najvećma se to vidi po radu sa mehanizacijom.

– Što se tiče mehanizacije, svo održavanje uradimo sami. Tu do izražaja dolazi i ono što sam naučio u škuli. Odradim tušta stvari sam, al i ostane dosta novaca u kući. Kod nas je problem što je malo stara mehanizacija, dosta se mučimo da je održavamo. Žitni kombajn je sigurno med starijim u državi, radi još od 1964. godine. I traktor i priključne mašine su stare, a srića je što znam sve sam popravit. Kaže tata da sam priviše detaljan, ja sve rastavim, prigledam, popravim. Država bi mogla malo više da se okrene mladima, digod se okreneš, velike su kamate. Čini mi se da su ratari sad malo odskočili, vidi se to i po mehanizaciji, nika je njeva, nika bankina, al je sigurno da je stočarstvo zapostavljena grana.

I Miroslav nam divani da uvik ima „sukoba generacija“, al da se sve to rišava u hodu, nuz poso koji traje po cio dan.

– Sukoba generacija uvik ima, mladi su na strani modernizacije, stari više uz tradiciju. Uspije se progurat i kaka nova ideja.

N. S.

„OD ZVIZDE DO ZVIZDE”

Na pitanje kako izgleda jedan njegov radni dan, Miroslav Šarčević za „Bunjevačke novine” kaže:

– Ustajem oko 5,30, prvo ide jutarnje namirivanje i spremanje, to je gotovo do 10 sati, a potom se radi od čega je sezona. Evo, sad vozimo slamu, to je sad aktuelno. Potom poslipodnevno namirivanje, uvik ima posla do uveče. Ima vrimena i za druženje, uglavnom vikendom. Desi se malo da zaglavimo, ima kad oma odem dalje radit, a ima i kad budem malo pošteđen.

DA SE NE ZABORAVE SINOVI I ĆERI SUBOTIČKE RAVNICE (XXIV)

Divan s čovikom o ratu

MAJSTOROVIĆ (Jose) ANTUN, rođen 6. marta 1915. godine u Gornjem Tavankutu, Subotica

Iako je bio zdravo bolesan našo sam ga u svojoj kući sideć na krevetu. Sa setom mi je ispripovido jednu životnu pripovitku i jednu iz NOB-a. Njegov život je bio posut trnjom od rođenja pa do danas. Ali živ čovik sve izdrži, zabilužio je o ovom divanu kojeg je snimio na magnetofonsku traku, ko i ostale koje objavljujemo, učitelj **Antun Vidaković**.

Prizime Majstorović dosta je ritko kod Bunjevaca, al ko što možemo vidit, Josin sin Antun bio je baš Bunjevac. On se rata sićo, al nije bio zdravo za divanom. Dosta perioda je priskako, tek ovlaš dotičuć događaje.

Na osnovu mobilizacije sam krenio u I kasarnu, u Suboticu. Išli smo vozom do Batine. Tamo sam oma vidio kako vode ranjene Ruse. Bože, di smo sad došli mislim se, a da u Malu Dardu, a Nemci su bili u Osijeku. Čuli smo čak kako oni švabikaju. Ja sam smenio Marka Mačkovića iz bunkera. Tu se pucalo, čuli smo kako zvona zvone, kako divane, al ne razumiš ništa. Tu smo bili nikoliko dana. Onda su Nemci navalili priko Drave. Priđemo u Veliku Dardu i tu smo bili nikoliko dana. Zatim krenemo prema Batini, pa su nas pojurili. Mi smo krenili prema Petlovcu di su bile velike borbe. Fala Bogu, nisam bio ranjen. Kad su došli Rusi, oni su Bugare metnili u prvu liniju, a nas iza nji, a iza nas su bili Rusi sa kaćušama, pa kad se oni ispucaju onda tamo možeš slobodno ić. To je bila nova kaćuša, kad se ona ispuca ona se vrati natrag. Išo sam za frontom dok se rat nije završio. Ja sam se moro javit u bolnicu jer sam dobio kraste od ušivi. Nisu me odneli u bolnicu već su me poslali za kočijaša, a to sam bio sve dok se Švabi nisu pridali. Ja sam mislio da ćemo sad ić kući, a oni kažu „Ne kući sa naoružanjem, već u Požarevac”. Tu sam bio oko 3 miseca. Mi stariji smo došli prija kući, a mlađi su ostali duže. Ja sam osto u Požarevcu. Kad sam dobio pismo bio sam tužan, još sam skoro i plako za baćom i nanom kad sam svatio kako njim je. Pita me komesar: „Antune, šta ti je?” Ja kažem da su mi baćo i nana vrlo bolesni. On oma naredi da mi ispišu da iđem kući deset dana, znači ne za stalno. Vratio sam se jedan dan posli, al mi niko ništa nije kazo. Pošo sam kući za Svetu Anu 1945. godine. Kod kuće sam našo stare i bolesne roditelje, siromaštvo da nisam mogo povirovat. Nismo ništa imali, kuvali smo kuruzno brašno. Otac je bio invalid u rame, nije mogo radit. Primam od Saveza boraca pomoć od 139 dinara. Uvik sam išo na proslavu. Oženio sam se 1949. godine. Imam četvoro dice. Oni su očli za svojim putom. Ja živim sa ženom u Gornjem Tavankutu. To što sam ispričo, to je moje sićanje iz borbe.

Pripravio:
Zvonko Stantić

U SUBOTICI ODRŽAN MARATONSKI TRKAČKI DAN, POSVEĆEN TRADICIONALNIM TRKAMA KOJIMA SE SLAVI KRAJ ŽETVE

Kataniću „Dužijanca”, Mukiću „Fliger derby”

Kako je to već uobičajeno, slideć tradiciju koja je počela još, sad već davne, 1968. godine, u Subotici su održane tradicionalne kasačke trke kojima se Konjički klub „Bačka” priključuje proslavi svršetka žetve – „Dužijanca 2015”. Za razliku od raniji godina, „Dužijanca” je trajala samo jedan dan, pa je tako publika u nedilju, 26. jula, mogla uživat u zgusnutom programu i čak dvanajst kasački trka, s više od 100 kvalitetni kasača.

Med ti dvanajst trka, dvi su se izdvojile po važnosti, prija svega „Dužijanca”, trka koja je okupila verovatno najbolje kasače domaćeg i inostranog odgoja koja se trenutno nalaze u Srbiji, i „Fliger derby”, trku četvorogodi kasača domaćeg odgoja.

Prilazni pehar, vinac od žita, prikrivač za konja i nagrada od oko 100.000 dinara pripali su tandemu **Credits By Myself** i **Dejan Katanić** koji su bili spremniji, vištiji i srićniji od rivala. Njima je u konkurenciji bilo još petnaejst kasača, a svi su zajedno bili podiljeni u dvi kvalifikacione grupe, iz koji je po četvero najbolji išlo u finale. Drugo misto pripalo je grlu **Nadir Three (B. Kečenović)** koje je u kvalifikacionoj rundi izjednačilo rekord „Dužijance” **Alihilis Hica** od 1:15,1 min/km.

– Ovo je nešto posebno, konj je ovde u treningu, fantastičan je, to je i dokazao. Presrećan sam zbog ovoga. Ovo je konj koji može da se vozi kako hoće, odgovara mu i da se vozi pozadi, pa da napada, ali i da drži čelo. Ima mnogo trka u Srbiji, ali osvajanje „Dužijance” ostavlja najveći utisak – pričao je posle trke Dejan Katanić.

Pobednici u dvi najvažnije trke: Credits By Myself (D. Katanić) i Kronos (B. Mukić)

Izuzetno je zanimljivo bilo i u trci „Fliger Derby” koja je na startu okupila jedanajst četvorogodi kasača, a najbolji su bili **Kronos** i **Branislav Mukić**, koji su iza sebe ostavili glavne rivale, prija svi grlo **Yedina Love** koje je bilo top favorit prija početka nastupa.

– Nisam očekivao pobedu, nismo bili u prvom krugu favorita, ali je ovo grlo koje konstatno trči. Spremali smo ga za drugi deo sezone, a desilo se da baš danas bude na nivou forme. Očekivao sam da Yedina Love pobedi sigurno, ali kako se kaže, trka je uvek zbrka – istakao je Mukić.

Rezultati, **prva kasačka trka**: Čačanka (M. Vujović) 1:23,7, Alibaba KI (V. Bjelogrlić) 1:24,3, Spring Love (R. Seke) 1:25,6, Melek R (L. Bajić) 1:26,2, **druga kasačka trka**: Tresor Lux (D. Katanić) 1:23,4, Ivanjica (V. Bjelogrlić) 1:23,8, Anka (S. Kečenović) 1:23,9, Samson (B. Miloradović) 1:24,1, **treća kasačka trka**: Shiney Don (N. Poljaković) 1:20,6, Baddington (B. Mukić) 1:20,9, Mortales (A. Seke) 1:22,0, Chanel Boko (D. Jović) 1:22,0, **četvrta kasačka trka**: Clair de Lune (M. Pantić) 1:20,9, Beatriz Galindo (B. Skenderović) 1:21,2, Bonaparta (B. Mukić) 1:21,9, Fire Rock (Z. Petrović) 1:22,7, **peta kasačka trka**: Scania (B. Mukić) 1:18,7, Dolar F (I. Vukov) 1:18,7, Galeb II (M. Tasić) 1:22,8, Andraj (N. Poljaković) 1:25,0, **šesta kasačka trka, prva kvalifikacija „Dužijance”**: Credits By Myself (D. Katanić) 1:16,5, Victory Bird (M. Gabrić) 1:16,7, Sipper Sisu (M. Pantić) 1:17,0, Nota del Nord (P. Dulić) 1:17,2, **sedma kasačka trka, druga kvalifikacija „Dužijance”:** Nadir Three (B. Kečenović) 1:15,1, Amazon Banker (D. Katanić) 1:15,4, Quick Viervil (V. Bjelogrlić) 1:15,7, Uniflore (B. Skenderović) 1:16,1, osma kasačka trka: Ramon Starlight (B. Kečenović) 1:19,4, Dior PB (B. Mukić) 1:20,1, Aron (I. Tumbas Loketić) 1:20,3, Maggie Cristal (L. Roža) 1:20,6, **deveta kasačka trka, „Fliger derby”**: Kronos (B. Mukić) 1:18,4, Yedina Love (M. Vujović) 1:18,6, Grifone (D. Katanić) 1:19,2, Ema OZ (A. Vereb) 1:19,4, Sanrio (I. Mukić) 1:20,1, **deseta kasačka trka**: Pitta Jet (A. Vereb 1:18,4, Wahler (B. Mukić) 1:19,1, Pina Starlight (G. Zalai) 1:19,2, Simo Mack (J. Poljaković) 1:20,0, **jedanaesta kasačka trka, finale „Dužijance”**: Credits By Myself (D. Katanić) 1:15,9, Nadir Three (B. Kečenović) 1:16,4, Quick Viervil (V. Bjelogrlić) 1:16,5, Amazon Banker (B. Skenderović) 1:16,8, Victory Bird (J. Gabrić) 1:17,1, dvanaesta kasačka trka: Jimmy Oaks (P. Knekt) 1:21,6, Elmondo Oaks (M. Mandić) 1:21,8, Mitasa (B. Kečenović) 1:22,0, Disa IT (A. Fineti) 1:22,2.

N. S.

NA POMOLU TEORIJA KOJA BI MOGLA DOVEST U PITANJE SVE ŠTO SMO DOSAD MISLILI DA ZNAMO O NASTANKU ŽIVOTA

Na korak do razotkrivanja tajne života

Dosad se virovalo u hipotezu o nastanku života koja se vezuje za praistorijsku „supu", ko i čitav niz kataklizmički procesa na Zemlji koji su ogromnom srićom pogodovali razvoju života. Međutim, ukoliko je nova radikalna teorija utemeljena na dosad nesagledanim činjenicama, nemoguće je izbić zaključak da je srića zapravo u procesu stvaranja života imala zdravo mali udio

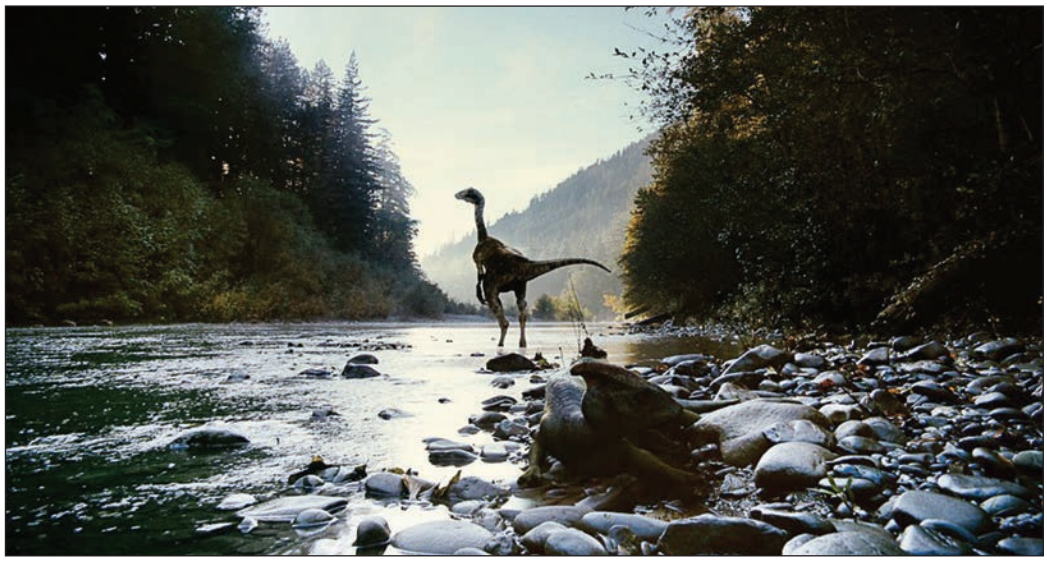

Tvorac nove teorije smatra da su poriklo evolucije života pratili primarni zakoni fizike i da u tom procesu nije bilo ničeg iznenađujućeg, već naprotiv, potpuno logičnog i pridvidljivog.

U očima fizike postoji velika razlika koja dili živi i neživi svit, a to je gomila ugljenika: prvi su daleko bolje osposobljeni za upijanje energije iz okruženja i trošenju iste u obliku visoki temperatura.

Džeremi Ingland, profesor asistent na univerzitetu MIT, razvio je matematičku formulu u kojoj viruje da je dokazo ovaj potencijal živog svita.

Poznata fizika nam svojom formulom govori da kad je grupa atoma vođena eksternim izvorom energije (ko što je Sunce) i okružena okeanom i atmosferom, ona će sebe rekonstruisat kako bi što efikasnije utrošila energiju. To dokaziva da pod određenim uslovima materija priuzima nike od karakteristika koje odlikuju život.

„Sve počima bilo kojom grupom atoma. I ukoliko ji dovoljno osvitljavate, ne bi tribalo da vas iznenadi ukoliko dobijete biljku", izjavio je Ingland.

Teorija profesora Inglanda ne pretenduje da ugrozi Darvinovu, već naprotiv, da je dodatno učvrsti novim perspektivama o nastanku života.

„Ne kažem da je njegova ideja pogrišna. Naprotiv, tvrdim da, sa stanovništa fizike, Darvinovu teoriju evolucije možemo smatrati posebnim slučajom za jedan znatno prisutniji fenomen", smatra Ingland.

Uslidile su mnoge reakcije iz svita nauke, koji smatraju da je Inglandov nastup il tendenciozna ideja il otkriće od ogromnog značaja za nauku, a možda je i jedno i drugo.

Generalno Inglandovi zaključci prihvaćeni su ko tačni. Njegovo tumačenje je da ova formula pridstavlja silu koja pokreće iza niza fenomena koji uključuju život - iako ovo još nije dokazano.

Postoje već i glasni zagovornici laboratorijski testiranja u kojima bi se utvrdila tačnost Ingladovi tvrdnji.

Okosnica njegove teorije je Drugi zakon termodinamike, još poznat i ko „strile vrimena". Vrile se stvari lade, gas se kreće kroz vazduh, a žumanjce se mož umutit, al spontano nikad se ne mož vratit u prvobitno stanje.

Energija pokaziva tendenciju da se proširuje i razlaže kako vrime odmiče.

Dobar primer mož bit i vruć čaj, koji u sobi spada na temperaturu koja je i u prostoriji. Dok god ništa ne utiče na ovaj proces, on će uvik bit sa istim ishodom. Zato što su šanse ravne nuli da se sva toplotna energija u sobi spontano usmiri na šolju čaja i sačuva njezinu toplotu duže neg što je to uobičajen slučaj.

Život nije u sukobu sa Drugim zakonom termodinamike, al sve do skora, fizičari koristeći termodinamiku nisu mogli objasnit kako je došlo do samog nastanka života, prija svega jel spoljnji izvor energije nisu bili uzimani u obzir.

Tu su hemijski sastav praistorijske „supe", slučajne mutacije, geografija, dramatični događaji i mnogi drugi faktori su doprineli uspostavljanju flore i faune na Zemlji. Ingland međutim, smatra da je osnovni princip koji upravlja cilim procesom adaptacija materije.

„Zdravo je primamljivo razmišljat o tome koji prirodni fenomen može bit zaslužan za ovo. Mnogi primeri se nalaze prid našim nosom, al zato što ji nismo tražili, nismo mogli ni da ji primetimo", tvrdi Ingland.

T. K. M.

KRIZE SREDNJIH GODINA

U srednjim godinama događanja su „najgušća”

Kažu da je sve što nam se dešava do dvadesete samo generalna proba i da tek posle toga nastaju istinske predstave. To čovek shvati tek kada dođe u srednje godine. Doduše, krize i životne neprijatnosti u manjoj ili većoj meri prete skoro svakom životnom dobu: u detinjstvu zbog nezrelosti, u mladosti zbog nesigurnosti a u zrelom dobu (od 23/25 do 40/45) zbog „gustine” događanja, odnosno zbog koncentrisanja najvažnijih životnih zadataka. U srednjim godinama se naime dešava sve ono što je najvažnije u životu svakoga čoveka: konačno osamostaljivanje i odvajanje od primarne porodice, izbor profesije i rad, ljubav i brak, rođenje dece i briga o njima a sve to prate naizmenična radost, ali još češće raznorazni problemi i neprijatnosti. Sva je sreća da je srednje doba istovremeno i doba najveće psihičke i fizičke zrelosti i sposobnosti, te je tada čovek najsposobniji da se suoči i nosi sa svim tim životnim problemima.

Krize srednjih godina su normalna pojava

Poznati beogradski psihoterapeut **dr Vida Rakić** je nedavno izjavila kako „mali broj ljudi ima tu sreću – ako se to uopšte može nazvati srećom – da u srednjim godinama ne doživi neku od životnih neprijatnosti”. Po njoj su teškoće i neprijatnosti u srednjem dobu skoro normalne pojave. I radosti naravno, jer i radost i neprijatnost skoro uvek idu zajedno. I zaista, život nikome nije stanje nirvane i stalnog blaženstva – u srednjim godinama pogotovo. To je period kada se stvara ne samo profesionalna karijera, nego se istovremeno stiču materijlna i egzistencijalna dobra, sklapa brak i stvara porodica, rađaju se i odgajaju deca. Tada se dešavaju i prva ozbiljnija životna iskušenja i razočarenja zbog promašenog poziva, ljubavi, braka, sumnje u svoje ili društvene vrednosti. Tada se, nažalost, dešavaju i emotivni lomovi i raskidi, razvodi, menjanje posla, promene stavova o sebi, o drugima i životu uopšte. Sve to može da izazove manje ili veće psihološke dileme i krize, danas u ovom našem smutnom vremenu, još i više. Društvena i ekonomska zbivanja i neizvesnost što nam već godinama prete, teškoće u obezbeđivanju osnovnih egzistencijalnih potreba, stana, posla, otežavaju ne samo ličnu egzistenciju nego i mogućnost sklapanja braka, odgoja dece – što su sve dodatne neprijatnosti srednjeg doba. Nije ni malo slučajno što su u sadašnjem vremenu pomereni neki, do sada uobičajeni i prirodni vremenski termini za sklapanje braka, rođenje deteta i slično. Isto tako nije slučajno što je sve veći broj ljudi u najboljim srednjim godinama razočaran, depresivan i nezadovoljan sopstvenim životom. Isto tako nije čudno što sve veći broj ovih ljudi koristi sedative, alkohol ili ima neke psihosomatske tegobe.

Krize su i izazov i podstrek za promene

Međutim, hteli mi to ili ne, krize su deo svačijeg života – srednjeg doba pogotovo. One su ponekada i izazov i podstrek za promene a spremnost za promene je u ovom periodu češća i veća. Sva je sreća da ljudi srednjeg doba imaju volje i snage da menjaju ono što im ne odgovara i da tragaju za boljim. Ta nada, postavljanje novih ciljeva, želja za promenom i boljim životom su zapravo najbolji deo ovog životnog doba. Takva životna orijentacija im pomaže da lakše prebrode sve zamke i neprijatnosti srednjeg doba i da se postepenim formiranjem stavova, odrastanjem dece, ovladavanjem poslom i profesijom, boljim snalaženjem u društvu i životu, lično stabilizuju i uđu u jedan mirniji period života.

Ipak najlepši period u životu svakog čoveka

Pa ipak, bez obzira na sve krize i teškoće srednjeg doba, većina starijih ljudi se sa setom seća baš tog vremena, čak žali za njim, jer tek kasnije shvati da je srednje doba, bez obzira na teškoće i opterećenost događajima i problemima, zapravo najzreliji, najproduktivniji i najlepši period svačijeg života.

Desa Kujundžić